

Fragment

nr. 29 | najaar 2026

HET DEPOT

Beeldengalerij

Keramiek

Lichamen uit klei en vuur

Keramiek

nieuwe thematentoonstelling
4 oktober 2026 - 21 maart 2027

Gerard Engels

nieuwe solotentoonstelling
7 februari 2027 - 6 juni 2027

Lia van Vugt

lopende solotentoonstelling
21 juni 2026 - 31 januari 2027

Beeld voorzijde omslag: Dorine Camps | Bellywall, 2026
Beeld achterzijde omslag: Gerard Engels

Deirdre McLoughlin | Touch

Beeldengalerij Het Depot

HET DEPOT

Beeldengalerij Het Depot beschikt over drie verschillende locaties: de 19de-eeuwse Villa Hinkeloord aan de Generaal Foulkesweg, waar Het Depot in 2004 van start ging, en de gebouwen aan de Arboretumlaan uit de vroege en de late 20ste eeuw: het hoofdgebouw en het gebouw De Peppel.

Alle gebouwen grenzen aan Arboretum De Dreijen, de bomentuin van Het Depot. Stichting Het Depot ondersteunt beeldhouwers van torsen en fragmenten, waarbij de ontplooiingskans van de kunstenaar centraal staat.

FRAGMENT

Fragment verschijnt in het najaar en het voorjaar en biedt voorbeschouwingen en nieuws over de tentoonstellingen en de andere activiteiten van Het Depot.

Judith Heinsohn

Welkom bij Beeldengalerij Het Depot

Met veel plezier kijken we terug op de opening van de tentoonstelling Goeie Gasten: wat was het ontzettend leuk en inspirerend om in één keer zoveel verschillende nieuwe kunstenaars in Het Depot te verwelkomen! Dat idee van gastkunstenaars hebben we vastgehouden en doen we in de nieuwe tentoonstelling KERAMIEK nog eens dunnetjes over. Naast werk uit onze vaste collectie is er ook werk te zien van meerdere kunstenaars die voor het eerst in Het Depot exposeren. Uit de getoonde werken kunt u al direct opmaken wat een veelzijdig materiaal keramiek is, want de beelden zijn van zeer uiteenlopende formaten, texturen en kleuren.

Op moment van schrijven is de solotentoonstelling van Lia van Vugt net geopend. Haar uiteenlopende werk is nog te zien tot begin 2027. In februari 2027 opent dan de nieuwe solotentoonstelling van Gerard Engels. Hij ontwikkelde een geheel eigen stijl, waarbij zijn bronzen beelden zijn opgebouwd uit karakteristieke stroken was. In zijn atelier in Retie vertelde hij over zijn fascinatie voor techniek, materiaal en de bijzondere manier waarop zijn beelden tot stand komen. U leest dit interview in deze editie van Fragment.

Liefhebbers van onze arboreta is het wellicht niet ontgaan dat Arboretum De Dreijen dit jaar 130 jaar bestaat. Ter gelegenheid van dit jubileum kochten we het werk Breastparty XL van Natasja Alers aan, ons eerste keramieken buitenbeeld. In deze Fragment leest u ook een uitgebreid stuk van onze collectiebeheerder Mirjam Lemmens over een nieuw informatiesysteem voor onze plantencollecties.

En last but not least: in dit blad vindt u ook de twee winnende tekeningen van onze kindertekeningwedstrijd (u bent vast net zo onder de indruk van dit jonge artistieke talent als wij!).

Dit en nog veel meer moois vindt u in dit nummer van Fragment. Ik wens u veel leesplezier, en hoop dat we u gauw weer in Het Depot mogen verwelkomen.

Met hartelijke groet,

Anneloes Dijkman
directeur

Bij deze Fragment zit ook een antwoordkaart. Als u Fragment wil blijven ontvangen, vergeet u dan niet de bijgevoegde kaart naar ons terug te sturen?

32

68

26

58

8

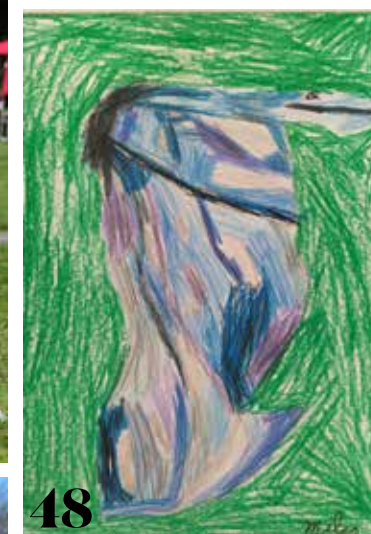
70

54

56

48

44

66

48

Inhoud

8	KERAMIEK De nieuwe thematentoonstelling	44	Concert: Nieuw Licht Vrijdag 16 oktober 2026	54	Concert: Ceramic Spine Vrijdag 20 november 2026
26	Kerameikos, keramiek en kleitabletten	46	MAY MY ROOTS CRACK YOU OPEN Onze nieuwe aankoop van Tara-Eva Kuijpers Wentink	56	BreastParty XL Onze nieuwe aankoop van Natasja Alers
32	Atelierbezoek Gerard Engels Solotentoonstelling	48	Winnaars tekenwedstrijd Miles Fris en Eva Boersma	58	Naar een nieuw infor- matiesysteem voor de plantencollecties
42	Muren, vazen Gedicht	50	Een weerzien met Lia van Vugt Solotentoonstelling	66	Het Depot gezien door bezoekers

68	Engel Onze nieuwe aankoop van Eveline van Duyl	76	Het Depot Doelstelling en werkwijze, contact- en adresgegevens Stichting Utopa Colofon
70	Kansen vergroten met kunst- en cultuureducatie Interview met Mijke Schoonmade		
74	Nieuws uit de winkel		

Agenda

HET DEPOT: TENTOONSTELLINGEN, EVENEMENTEN EN ANDERE ACTIVITEITEN

KERAMIEK

Zondag 4 oktober 2026 om 15.30 uur
tot en met zondag 21 maart 2027
Thematentoonstelling, hoofdgebouw

Keramik uit de vaste collectie wordt aangevuld met werken van gastkunstenaars-keramisten. De tentoonstelling bevat werken uit Het Depot van Antoinette van Brussel, Ellie Hahn, teja van hofen, Peter Keizer, Jeroen Meijs, Josje Thissen, Andre Vranken, Monique Slegers, Constance Wibaut en Tara-Eva Kuipers Wentink. Daarnaast is er werk te zien van Natasja Alers, Dorine Camps, Uriel Caspi, Judith Heinsohn, Deirdre McLoughlin en Jacqueline van Putten.

Gerard Engels

Zondag 7 februari 2027 om 15.30 uur
tot en met zondag 6 juni 2027
Solotentoonstelling, Hinkeloord

Gerard Engels ontwikkelde een geheel eigen vormtaal: zijn bronzen sculpturen zijn opgebouwd uit stroken was, een procédé dat zichtbaar blijft in het oppervlak van de beelden. Het werk van Engels is zowel monumentaal als verfijnd van karakter. De tentoonstelling biedt een overzicht van het oeuvre van een beeldhouwer die al decennia lang vorm, materiaal en ambacht op bijzondere wijze met elkaar verbindt.

Goeie Gasten

Zondag 19 april 2026 tot en met
zondag 20 september 2026
Thematentoonstelling, hoofdgebouw

Voor Goeie Gasten nodigde Het Depot 14 kunstenaars van verschillende generaties uit. In deze groepstentoonstelling wordt het menselijk lichaam in uiteenlopende abstracties verbeeld. U ziet torsen en fragmenten met een opvallend verschillend materiaalgebruik: papier, glas, (kien)hout, brons, polyester, acrylhars, keramiek, gips, klei, koperdraad, en siliconen zijn de materialen waarin klassieke torsen maar ook robotica en ‘nieuwe’ lichaamsdelen vertegenwoordigd zijn.

Lia van Vugt

Zondag 21 juni 2026 tot en met zondag
31 januari 2027
Solotentoonstelling, Hinkeloord

Lia van Vugt toont meer dan 20 jaar na haar eerste solotentoonstelling in Het Depot haar meesterlijke hand in zeer uiteenlopend werk. We noemen een aantal categorieën werk, zoals glas, fietsband, maskers en steen. Voor een deel overlappen deze categorieën met werken van verschillend materiaal elkaar. De grootste gemene deler is echter wel het vakmanschap.

Muziek, films en lezingen

Vrijdag 16 oktober 2026 | 20.15 uur

Concert: Nieuw Licht

Duo Saraswati

Kris van der Plas, piano

Jan van der Plas, cello

In het nieuwste programma van Duo Saraswati getiteld ‘Nieuw Licht’ verkennen de Berkelse broers Jan en Kris van der Plas onbekend Indoneesisch repertoire en combineren zij dit met de kleurrijke cellosonate van Cesar Franck.

Muziek, films en lezingen

Vrijdag 20 november 2026 | 20.15 uur

Concert: Ceramic Spine

Vinsent Planjer, percussie

Rembrandt Frerichs, fortepiano

Tony Overwater, violone

Keramische Instrumenten van Hetty Looman

Hoe maak je de ultieme verbinding van beeldende kunst en muziek? Door de kunstwerken te gebruiken als instrument! In het kader van de tentoonstelling KERAMIEK presenteert het Depot ‘Ceramic Spine’, een concert waarbij keramische muziekinstrumenten worden bespeeld.

Eja Siepman van den Berg

Permanente tentoonstelling, Villa Hinkeloord

Villa Hinkeloord biedt ruimte aan de permanente collectie van Eja Siepman van den Berg. In 2004 opende Beeldengalerij Het Depot in de 19de-eeuwse Villa Hinkeloord haar deuren met een tentoonstelling van haar werk. In de winkel van Het Depot zijn diverse door Het Depot uitgegeven publicaties over het werk van Eja Siepman van den Berg verkrijgbaar.

Emile van der Kruk

Permanente tentoonstelling, gebouw De Peppel

In het unieke gebouw De Peppel is een oeuvre-collectie van Emile van der Kruk te vinden, bestaande uit meer dan houten 100 beelden. De beelden van Emile hebben een eigen expressieve beeldtaal, waarin emotioneel realisme leidend is. De monografie over zijn werk is te verkrijgen in de winkel van Het Depot en deze kunt u online bestellen.

Tentoonstelling arboreta De Dreijen & Hinkeloord

Permanente tentoonstelling

Bij Beeldengalerij het Depot horen twee arboreta: Hinkeloord en De Dreijen. Met veel aandacht zorgen we voor deze bomentuinen, waar ook beelden te vinden zijn. Over onze arboreta is de vaste tentoonstelling ‘Van mensen, bomen

en planten’ te bezoeken op de hoofdlocatie. Een zinnenprikkende tentoonstelling die toont dat plant, mens, kunst en cultuur onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn. Na een rondgang en het bekijken van de film wandel je ineens anders door de arboreta van Het Depot: onbevangen en verwonderend, net als toen je nog een kind was.

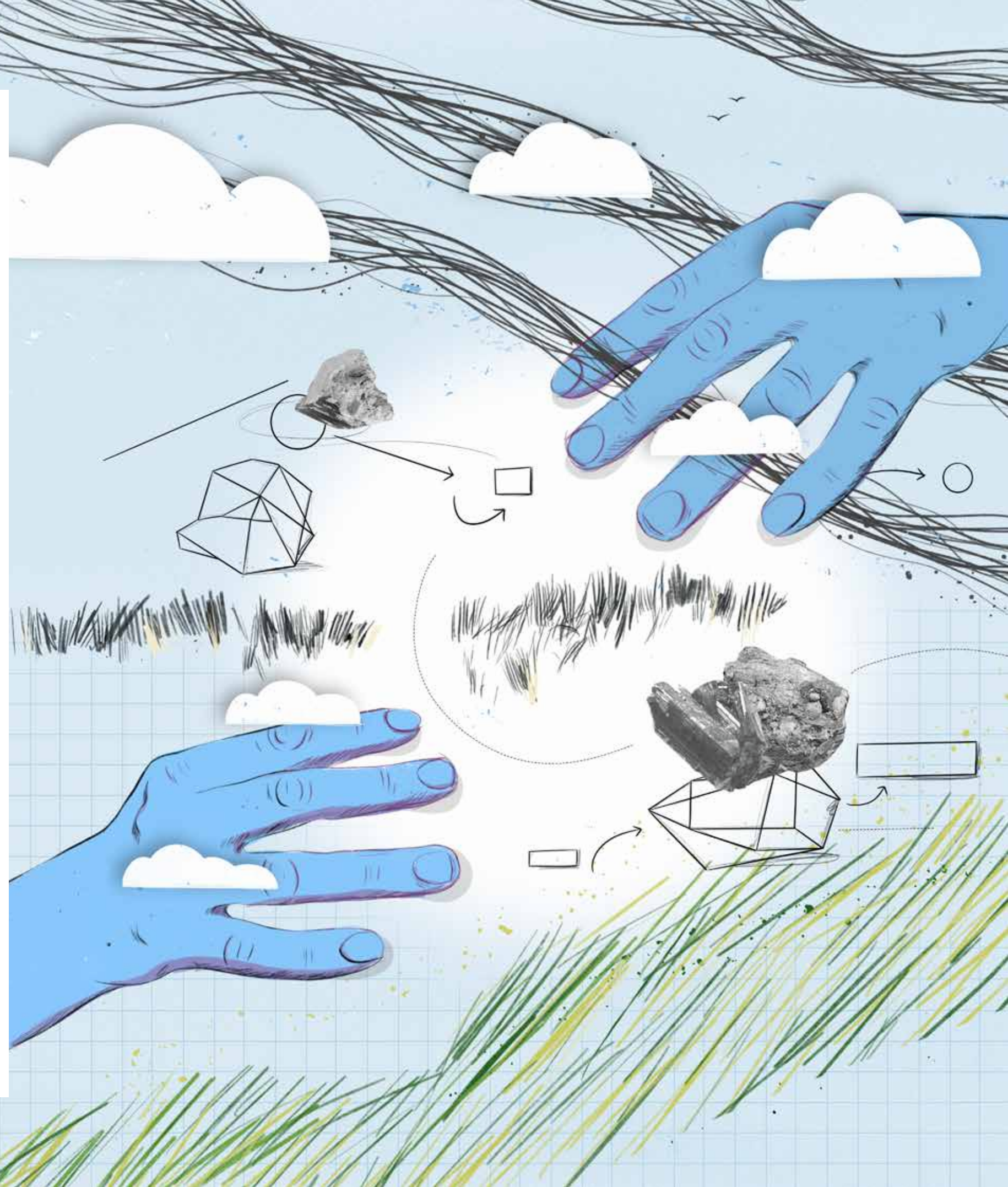

KERAMIEK

De nieuwe thematentoonstelling

Opening op zondag 4 oktober 2026 om 15.30 uur door
Johan Luijmes en te zien tot en met 21 maart 2027

Van zondag 4 oktober 2026 tot en met 21 maart 2027 is de thematentoonstelling KERAMIEK te bezoeken op de hoofdlocatie van de beeldengalerij. Keramiek uit de vaste collectie wordt aangevuld met werken van gastkunstenaars-keramisten. De tentoonstelling bevat werken uit Het Depot van Antoinette van Brussel, Ellie Hahn, teja van hofen, Peter Keizer, Jeroen Meijs, Josje Thissen, Andre Vranken, Monique Slegers, Constance Wibaut en Tara-Eva Kuijpers Wentink. Daarnaast is er werk te zien van Natasja Alers, Dorine Camps, Uriel Caspi, Judith Heinsohn, Deirdre McLoughlin en Jacqueline van Putten.

EUROPEES KERAMISCH WERKCENTRUM, OISTERWIJK

Van gebruiksvoorwerp tot sculptuur

De term keramiek, of het nu steengoed, porselein of aardewerk is, wordt gebruikt voor alle werk dat van klei gebakken is. Geliefde en verguisde keramische werken uit de twintigste eeuw zijn het urinoir van Marcel Duchamp en delen van Banality van Jeff Koons. Beide kunstwerken, de een als readymade en het andere als origineel kunstobject, werden door perfect technisch vakmanschap gerealiseerd of geproduceerd. Het lijkt niet altijd zinvol om bij keramiek onderscheid tussen gebruiksvoorwerpen en kunst te maken. Wanneer we naar het museum gaan vergapen we ons immers ook aan de porseleinen borden uit de Mingdynastie. Bij het maken van een vaas of een schaal als gebruiksvoorwerp enerzijds en een sculptuur als kunstobject anderzijds gaan in ieder geval ambacht en kunst altijd hand in hand. Vanaf het begin van de twintigste eeuw beschilderde Picasso aardewerk en maakte Paul Gauguin de eerste keramieksculpturen. En niet zelden kun je in een aardewerken vaas de contouren van het menselijk lichaam fantaseren. Het maken van antropomorfe vazen zou je, wanneer je de kunstgeschiedenis bestudeert, bijna als een apart genre in de keramische kunst kunnen classificeren.

Of keramiek als zodanig nu een apart genre is of niet, gekoppeld aan sculpturen van (delen van) het menselijk lichaam brengt KERAMIEK uiteenlopend werk bijeen in Het Depot.

De transformatie van modder tot kunst door vuur, het alchemistische proces van het glazuren, het nauwgezette gebruik van verschillende baktemperaturen kan, hoe goed voorbereid of doordacht ook, onvoorziene eindresultaten opleveren. De complexiteit van het hele proces van vormen, drogen, bakken en niet te vergeten afkoelen heeft factoren in zich die tot een onvoorziene mislukking of een onverwacht mooi eindresultaat kunnen leiden. Werk dat na een bakronde uit de oven komt kan een bevrijdende lach of een traan tevoorschijn toveren bij een verraste of teleurgestelde kunstenaar.

EKWC

Over de hele wereld zijn er keramiekbiennales, keramiekcentra, scholen voor keramiek. Daarnaast verschijnen er boeken en films over techniek en alle mogelijke vormen van het ambacht. In Oisterwijk bevindt zich het Europees Keramisch Werkcentrum (EKWC). Het EKWC is een expertisecentrum waar kunstenaars worden uitgedaagd om de mogelijkheden van het maken van keramiek te verkennen en de grenzen van het ambacht zo ver als mogelijk te tarten. Kunstenaars kunnen in een werkperiode van twaalf weken in het centrum verblijven en in die tijd onderduiken in alle mogelijke onderdelen van het maakproces van keramiek. Het EKWC geeft de residerende kunstenaars gedurende hun verblijf de gelegenheid van gedachten te wisselen met een zestal adviseurs die elk hun eigen expertise hebben. Het bijzondere aan het EKWC is dat het centrum, waar steeds zo'n 16 kunstenaars verblijven, zich niet alleen richt op keramisten maar ook op kunstenaars uit andere disciplines. De gedachte in de missie van het EKWC is dat juist ook kunstenaars uit andere disciplines waardevolle bijdragen kunnen leveren aan de ontwikkeling van kennis en productie van keramiek.

Het werkcentrum is gevestigd in een oude leerlooierij. De ruimtes waar eens huiden werden bewerkt vormen nu het decor voor het maken van keramiek. In een enorme hal staan grote ovens opgesteld die voor het bakken als een soort kaasstolp over kleisculpturen kunnen worden geschoven. Voor veel kunstenaars is alleen al de mogelijkheid om eens groot te werken een goede reden om een werkperiode in Oisterwijk aan te vragen. Er is een ruimte in het EKWC die als in een apotheek een enorme voorraad aan ingrediënten voor glazuren herbergt met receptenboeken, monsters en stalen van experimenten. In de naastgelegen mallenmakerij worden mallen als hulpmiddelen voor lastig te vormen constructies gemaakt. Bovendien biedt het maken van mallen bij uitstek de mogelijkheid van een onderzoek naar serieproductie.

HOPE

TOUCH

LOVER

SISTERHOOD

Bij de mallenmakerij bevindt zich ook de machine waarmee in 3d werken van klei geprint kunnen worden. Tenslotte is een aparte plek ingeruimd voor het Soundlab, een studio in het EKWC waar kunstenaars experimenteren met (veelal) porseleinen objecten die als klankschalen en klankobjecten tot klinken worden gebracht. In een van de concerten die we in Het Depot in het kader van de tentoonstelling KERAMIEK organiseren, participeren keramische klankobjecten als percussie-instrument.

In het EKWC wordt kennis ontwikkeld en gedeeld. De bibliotheek in de ontvangstruimte van het werkcentrum bevat een grote hoeveelheid publicaties waarin werkprocessen en materiaal kennis worden gedocumenteerd.

KERAMIEK in Het Depot

In de tentoonstellingen in Het Depot brengen we werk bijeen dat de verbeelding van (fragmenten) van de mensfiguur als thema heeft. De bijeengebrachte verzameling in

KERAMIEK toont torsen, harten, longen, darmen, buiken, borsten, handen, voeten, losse cellen en het brein. Daarnaast zijn er keramische organische vormen die een directe associatie met het menselijk lichaam oproepen, 'posthumane' beelden en meerdere beelden waar, door herhaling van fragmenten van het lichaam, een nieuwe vorm ontstaat. We maken een snelle ronde langs de verschillende werken en werkwijzen.

Torsen

Er zijn torsen te zien zoals Kneel en Buste van Natasja Alers, de Oerbeelden van Jacqueline van Putten, de Amazone en Her Favorite van Judith Heinsohn.

Waar Natasja Alers experimenteert met glazuren, patineert Jacqueline van Putten haar torsen die onaf rauw zijn en zeer intuïtief ontstaan; de kleine tors van Constance Wibaut die ook onafgewerkt lijkt verradt haar scherp oog als modeltenaar.

DE TRANSFORMATIE VAN
MODDER TOT KUNST DOOR
VUUR, HET ALCHEMISTISCHE
PROCES VAN HET GLAZUREN,
HET NAUWGEZETTE GEBRUIK
VAN VERSCHILLENDE BAKTEM-
PERATUREN KAN ONVOORZIENE
EINDRESULTATEN OPLEVEREN.

Natasja Alers | Bodysquare, 2018,
keramiek, glazuur, 120 x 85 x 75 cm,
foto LNDWStudio

Judith Heinsohn bewerkt heel uitdrukkelijk de huid van haar beelden om in het eindresultaat juist geen gladde glazuurlaag na te streven. Daarbij maakt ze gebruik van eeuwenoude stooktechnieken. Van Judith Heinsohn is ook de tors Sandi te zien. De klei waarvan ze is gemaakt, was gevormd als rioolbuis. Voordat deze buis de oven in werd geschoven ging Heinsohn het beeld letterlijk te lijf en bewerkte ze het met stokken om het in een andere vorm met een andere huid te dwingen. Aan de onderkant van dit beeld zijn de rioolbuizen nog te zien. Opnieuw een prachtige mix van gebruiksvoorwerp en kunstobject. teja van hof ten maakt keramieken torsen die uit lapen klei opgebouwd lijken. Antoinette van Brussel maakte terracotta beelden. De spreekwoordelijk gebakken aarde kleurt oranje in mannen- en vrouwentorsen die ook vanwege de poreuze uitstraling oeroud lijken te zijn. Ook het tweetal oervormen van Josje Thissen lijkt uit een andere tijd te komen en refereert aan vruchtbaarheidssymboliek. De verscheidenheid in beelden openbaart zich in de ten-

toonstelling ook als een illustratie van zeer diverse behandelingen van de huid van de verschillende objecten.

Samengestelde beelden

In onze vaste collectie hebben we al jaren Last Journey van Jeroen Meijs, een negental harten die met elkaar verbonden zijn. In Last Journey, dat gemaakt is uit twee soorten klei, transformeert de formatie harten tot een haast abstract werk, dat impliciet de reproduceerbaarheid bij het maken van keramiek voor het voetlicht brengt. Last Journey heeft de herhaling van een en eenzelfde lichaamsfragment gemeen met Bodysquare en Breastparty van Natasja Alers en Belly Wall van Dorine Camps. Breastparty, een vrolijke opeenstapeling van borsten in sprekende kleuren, vormt opgeteld als verzameling weer een vorm die aan het menselijk lichaam doet denken. In Bodysquare is die optelsom van lichaamsfragmenten een rechthoekige vorm. In Belly Wall van Dorine Camps zijn buikafdrukken met navels van verschillende mensen 3d bewerkt.

Monique Slegers | Mercy, 2025, keramiek, 16 x 20 x 25 cm

Monique Slegers | Precious, 2022, keramiek, 55 x 27 x 25 cm

Monique Slegers | Endurance, 2025, keramiek, 60 x 25 x 17 cm

Op elkaar gestapeld vormen ze een wand. Camps schrijft hierover: “Ik heb delen van buiken met navels van verschillende mensen, als bouwstenen op elkaar gestapeld. Een wand van buiken opgebouwd, die uit open en gesloten (onder)delen bestaat waardoor er een positief en negatief afdruk te zien is. Landschappen van buiken toont met de navel als diepste punt een lichaamsdeel en bouwsteen ineen. Binnen- en buitenkant. De buik voelen geeft ons direct informatie over onszelf, over hoe wij ons voelen, daar zit onze intuïtie en ons instinct gehuisvest. Dit lichamelijke weten geeft een andere ervaring van onszelf en onze omgeving. Er kan zoveel meer zijn dan wat we alleen met onze hersenen denken, te weten en te voelen. We zijn zoveel meer dan alleen ons hoofd, en ook samen zijn we zoveel meer.”

Fragmenten van het lichaam

Peter Keizer maakt uitgesproken plastische handen, voeten en lijven met een gebaar dat ook zijn schilderijen kenmerkt.

Zijn beelden zijn als zijn schilderijen onmiskenbaar Keizer. In de kleurstellingen van zijn keramische beelden verwerkt Peter Keizer de kleuren van zijn glazuur quasi monochroom met af en toe op het werk geschilderde accenten. teja van hofen brengt een plastische serie vrouwelijke orgasmen in gebakken klei in beeld, eenzelfde plastische aantrekkelijkheid zien we bij haar hersenen in twee kleuren klei. Uit haar werken kun je opmaken dat klei voor sommige uitdrukkingsvormen het allerbeste materiaal is, juist vanwege de mogelijkheid van die plasticiteit. De handen en de tors van Ellie Hahn getuigen van een voorkeur voor vanzelfsprekende soberheid en eenvoud van gebakken klei zonder opsmuk. En ook Monique Slegers werkt vanzelfsprekend in klei, hoewel ze zichzelf geen keramist noemt. Haar beelden bestaan uit geabstraheerde versies van het lichaam. Ze laat delen van het lichaam weg die ze niet nodig denkt te hebben voor de expressie van het beeld. In haar beelden speelt tweestrijd een rol sinds ze een chronische ziekte heeft.

LANDSCHAPPEN VAN BUIKEN TOONT MET DE NAVEL ALS DIEPSTE PUNT EEN LICHAAMSDEEL EN BOUWSTEEN INEEN

Uriel Caspi | Corpus Archetypus in Luster / Cellen in Goud en Groen, keramiek, persvorm, engobe, Arabisch glansglazuur, reductiebakproces, 41 x 31 x 24 cm, foto: Miles Warburton

Deze tweestrijd is een balanceren en letterlijk en figuurlijk het in evenwicht brengen van lichaam en geest om de controle niet te verliezen.

Posthumaan en organisch

Keramist Uriel Caspi is vertegenwoordigd met een aantal beelden uit de serie Corpus Archetypes, de Posthuman series en met twee Anatomical Fragments. Uriel Caspi heeft internationaal naam en faam verworven met zijn specifieke beheersing van het glazuren. Zijn beelden van het hart, de darmen, het brein en van losse cellen zijn gestookt volgens een eeuwenoude techniek die een betoverende iriserende glans oplevert. De beelden zijn gebakken met de methode waarbij de zuurstoftoevoer tijdens het proces wordt afgesloten. Bij dit zogenaamde reductiestoken veranderen de metaaloxides in het glazuur terug naar pure metalen.

Een andere specialiteit van Caspi is de techniek Jarre-a-la-corde, pot op touw. Rondom een houten frame in de vorm van een vaas wordt touw gewonden. Daar tegenaan wordt klei aangebracht. Wanneer de klei droog genoeg is worden touw en houten frame weer verwijderd. Deze techniek stelde keramisten al eeuwen geleden in staat (levens)grote potten of vazen te maken waarin bijvoorbeeld wijn bewaard kon worden. Gepaard aan zijn zeer virtueuze beheersing van verschillende technieken heeft Caspi een artistieke visie met een naar eigen zeggen visueel vocabulaire dat zich in het vaas-lichaam-sculptuur spectrum ontwikkelt. Het staat voor zoveel als het gebruik van oude technieken en basisvormen waaraan de kunstenaar nieuwe betekenis geeft. In Wageningen zijn twee Anatomical Fragments te zien. Naast delen van zijn serie Archetypes en de Anatomical Fragments toont Caspi een aantal beelden uit zijn posthumane series.

Uriel Caspi | Mercy, 2018, Keramiek, engobe, Jarre-a-la-corde, oxidatiebakken, 58 x 20 x 21 cm

Uriel Caspi | Corpus Archetypus in Luster / Colon in Turquoise en Goud, keramiek, persvorm, engobe, Arabisch glansglazuur, reductiebakken, 30 x 30 x 30 cm, *foto: Miles Warburton*

Uriel Caspi | Corpus Archetypus in Luster / Hart in Groen en Geel, keramiek, persvorm, engobe, Arabisch glansglazuur, reductiebakken, 32 x 22 x 42 cm, *foto: Miles Warburton*

Uriel Caspi | Corpus Archetypus in Luster / Hersenen in Turkoois, keramiek, persvorm, engobe, Arabisch glansglazuur, reductiebakken, 42 x 30 x 23 cm, *foto: Miles Warburton*

Uriel Caspi | Anatomical Fragments, 2023, Installation view The European Ceramic Work Center (EKWC), keramiek, engobe, glazuur, Jarre-a-la-corde, oxidatiebrand, touw, staal, 48 x 35 x 195 cm (each sculpture) *foto: Helge Articus*

De verbeelding van de posthumane mens raakt aan de gedachtewereld waarin vooruitgekeken wordt naar nieuwe vormen van mensen enerzijds en overblijfselen van de 'oude' mens anderzijds. In het werk van Uriel Caspi komen concept, techniek en artistieke visie op een wonderlijk mooie, persoonlijke manier samen.

In de vorige thematentoonstelling Goeie Gasten toonden we een installatie van Tara-Eva Kuipers Wentink, een werk dat als in sciencefiction een nieuw menselijk lichaamsorgaan representeert. Dit werk is ook te zien op de tentoonstelling KERAMIEK.

Last but not least tonen we werk van de Ierse keramist Deirdre McLoughin. In haar Amsterdamse atelier staan organische vormen uitgestald die onmiskenbaar refereren

aan (delen van het) menselijk lichaam. Haar organische beelden met titels als Hope en Touch hebben een vanzelfsprekende bimorfe uitstraling waarbij ook de behandeling van de huid van de beelden van McLoughin de aandacht trekt. Als in een terazzotechniek poetst, schuurt en wrijft ze de harde deeltjes uit de klei naar de oppervlakte.

De transformatie van modder, door vuur naar sculptuur kent uitgekende, technisch perfecte routes, intuïtieve zijpadjes, kronkelwegen en doodlopende padjes die samen een fascinerend landschap vormen waarin verbazing en bewondering voor virtuoze techniek gepaard gaan met de ontroerende eenvoud van vormen van gebakken aarde. Laat u verrassen bij KERAMIEK.

JOHAN LUDMES

Kerameikos, keramiek en kleitabletten

Sylvia de Munck

Keramiek behoort tot de oudste en meest veelzijdige cultuuruitingen van de mens. Van eenvoudige gebruiksvoorwerpen en kunstzinnige beelden tot kleitabletten waarop de eerste administraties en teksten werden vastgelegd: gebakken klei speelde duizenden jaren lang een belangrijke rol in het dagelijks leven. De oorsprong van ons woord keramiek ligt in het Griekse keramos, een begrip dat onlosmakelijk verbonden is met de geschiedenis en archeologie van het oude Griekenland. Een bezoek aan de Atheense begraafplaats Kerameikos laat zien hoe nauw keramiek, ambacht, schriftcultuur en herinnering aan het verleden met elkaar verweven zijn.

DE OUDSTE BEGRAAFPLAATS VAN ATHENE, DIE IN 1863 WERD ONTDEKT. DE MEESTE GRAFMONUMENTEN DATEREN UIT DE 4E EEUW VOOR CHR.
FOTO UIT HET FOTOBOEK VAN SYLVIA DE MUNCK, 1976

KERAMEIKOS, ERIDANOS, DE BEEK ERDOORHEEN

In 1976 bezocht ik voor het eerst de oudheidkundige opgravingen op het Griekse vasteland. Het was pas twee jaar na 1974, het jaar waarin de dictatuur van het kolonelsregime was opgeheven na vele heftige opstanden tegen het regime in november 1973. Griekenland was weer teruggekeerd naar de democratie. 17 november, de dag van de studentenopstand, wordt in Griekenland dan ook nog steeds gevierd als dag van de democratie. Na bijna twintig jaar was Griekenland weer bereikbaar en ook betaalbaar voor jongeren door het gebruik van een nieuw soort treinabonnement, de interrailkaart: gedurende een maand vrij reizen met de trein door Europa. Wat wil je nog meer?

Athene stond uiteraard als eerste bestemming op het programma, met

alle bekende monumenten. Maar ik had ook prachtige beschrijvingen gelezen van een voor mij minder bekende opgraving, en wel die van de begraafplaats Kerameikos in Athene. Aangeraden werd om deze opgraving in de namiddag te bezoeken vanwege het mooie late licht.

Kerameikos

De Kerameikos of Ceramicos was reeds in de Oudheid de naam van een belangrijke wijk in de Griekse hoofdstad Athene. De Griekse schrijver Pausanias (circa 115-180) beweerde dat de naam van deze wijk was afgeleid van de god Keramos, die een zoon was van Dionysos en Ariadne en de beschermgod van de pottenbakkers. Pausanias was geograaf en schrijver, die vele reizen heeft gemaakt door landen rond

de Middellandse Zee, waarbij hij zijn observaties van de verschillende oudheden en de landelijke rituelen en gebruiken systematisch opschreef. Zijn observaties en beschrijvingen van Griekenland zijn uit de eerste hand en worden door latere archeologen als zeer betrouwbaar beschouwd. Een andere verklaring is dat de naam afgeleid zou zijn van het Griekse woord 'keramon', dat 'klei' betekent. Ons woord 'keramiek' komt van hetzelfde begrip 'keramos' en betekent 'drinkvat' of 'aardewerkvat'. Oorspronkelijk werd het woord 'keramiek' dan ook gebruikt voor voorwerpen van gebakken klei.

In de Atheense wijk Kerameikos ontstond al vroeg een belangrijk centrum van pottenbakkers vanwege de aanwezigheid van water: de beek

Eridanos liep door de wijk, en de nabijgelegen begraafplaats met dezelfde naam zorgde voor veel werk voor de pottenbakkers. Niet alleen een beek, maar ook belangrijke verkeersaders van het oude Athene liepen dwars door de begraafplaats heen. Na de plundering van Athene door Sulla in 86 v. Chr. raakte de begraafplaats in onbruik. Tot dan toe was de Kerameikos, gebruikt vanaf de 9de eeuw v. Chr., de grootste begraafplaats van Athene.

Archeologische opgravingen van de begraafplaats begonnen in 1870, en sindsdien zijn er delen van de stad blootgelegd, een stadsmuur met de fundamenten van verschillende poor-

ten, en een deel van de begraafplaats met grafmonumenten. De meeste grafmonumenten dateren uit de 4de eeuw v. Chr.

In *Portret van Griekenland* van J. Dominicus, een reisspecialist uit onze tijd, lezen we over een bezoek aan de opgraving, waarbij hij een paar van deze grafmonumenten beschrijft: "In de dodenstraat tussen met bloemen begroeide wallen, kijken we naar de reliëfs en beelden; ze hebben betrekking op de dood, maar beelden een heimwee naar het leven uit: een jongeman die sport beoefent, een dame die haar dienaar een juwelendoos laat aanreiken (...) of een spiegel voorhouden, een

hond die tegen zijn baas opspringt, (...) een man te paard, (...) de familie bij de maaltijd terwijl Charon met zijn bootje wacht." Bij laat middaglicht is het goed toeven bij de verstilde monumenten ter herinnering aan mensen die ooit in Athene geleefd hebben.

Keramiek

Het woord 'keramiek' komt, zoals gezegd, van het Griekse woord 'keramos' en wordt gebruikt voor voorwerpen van gebakken klei. Deze voorwerpen kunnen van verschillende kleisoorten en middels verschillende procedés gemaakt worden. Potklei en beeldklei worden gebruikt voor traditioneel keramiek, zoals aardewerk of baksteen,

GRAFMONUMENTEN OP KERAMEIKOS

LINEAIR A TABLET UIT KRETA, KNOSSOS OPGRAVING (PALEIS VAN MINOS), ROND 15E EEUW VOOR CHR. ARCHEOLOGISCH MUSEUM IRAKLION

LINEAIR B, MYCENE OPGRAVING: KLEITABLET MET LINEAIR B-SCHRIFT. DEZE KLEI, UIT 1450-1375 V.CHR., WERD GEVONDEN TE KNOSSOS DOOR ARTHUR EVANS. HET REGISTREERT DE HOEVEELHEDEN OLIE DIE BLIJKBAAR AAN VERSCHILLENDE GODEN WERDEN AANGEBODEN. FLICKR, ANN WUYTS

dat wordt gebakken bij een temperatuur van 800 tot 1100°C en vrijwel altijd wordt geglaazuurd. Terracotta is ook aardewerk, maar dan ongeglazuurd en gemaakt van roodbakkerende klei. Steengoed (gres) wordt gemaakt van gresklei en gebakken bij 1200-1300°C, en is geschikt voor het bewaren van vloeistoffen. Porselein, van witte klei, wordt gebakken bij 1200-1400°C. Naast het maken van gebruiksvoorwerpen wordt traditioneel keramiek ook gebruikt in de beeldhouwkunst, waarbij kleur en vorm van het materiaal belangrijk zijn.

Kleitabletten

Het materiaal 'klei' kent nog andere belangrijke, zeer vroege toepassingen binnen andere gebieden dan die van de gebruiksvoorwerpen en de beeld-

houwkunst. Binnen het gebied van de taal werd het kleitablet veelvuldig gebruikt om informatie over te brengen, met name in het Nabije Oosten, maar ook op Kreta en op het Griekse vasteland, al sinds het einde van het 4de millennium v. Chr. De eerste kleitabletten ontstonden in Mesopotamië. Met een naald werden karakters in de klei gegraveerd, en door de klei daarna te bakken ontstond er een duurzaam informatiemedium. Hierdoor zijn er veel meer teksten in het Nabije Oosten overgeleverd dan in landen waar men werkte met papyrus en perkament. Honderdduizenden kleitabletten, die zijn gevonden in het Nabije Oosten, verhalen over allerlei onderwerpen als economie, bouwkunde, staatkunde, wetenschap, literatuur en religie. Het verzamelen van kleitabletten leidde

tot het ontstaan van de eerste archieven en bibliotheken. Vergeleken met dit veelvuldige gebruik van kleitabletten, was het in Europa anders gesteld: de Kretenzers en de Myceners waren de enige Europese volkeren die ooit op kleitabletten zouden schrijven.

De kleitabletten met het schrift Lineair A en Lineair B

Het Lineair A is het oudste bekende schrift van Europa; het ontstond in de Minoïsche beschaving op Kreta (3000-1370 v. Chr.) en is nog steeds niet volledig ontcijferd. De gebruikte taal, het Minoïsch, is tot op heden een raadsel, ook omdat er maar weinig kleitabletten met het Lineair A gevonden zijn. Het schrift was aanvankelijk een beeldschrift met ca. 90 tekens voor voorwerpen, handelingen of personen, de

zogenaamde ideogrammen, die met stempels in de klei gedrukt werden. Middels deze kleitabletten werd de administratie van het paleis bijgehouden. De tekens werden op den duur steeds eenvoudiger tot er alleen lijnen overbleven, een lineair schrift: het Lineair A, dat waarschijnlijk een lettergrepen-schrift was. Het Lineair A wordt zo genoemd om zich te onderscheiden van het Lineair B van de Myceners, dat voornamelijk in de Myceense paleizen op het Griekse vasteland werd gebruikt. Het Lineair B ontwikkelde zich uit het Lineair A, toen de Myceners zich op Kreta vestigden. Ook dit schrift is een lettergrepen-schrift met 88 tekens, maar het bevat daarnaast meer dan 100 ideogrammen voor objecten, maten en gewichten. Het schriftmateriaal bestaat uitslui-

tend uit kleitabletten, die uit vochtige klei gemaakt werden. De tekens werden in de vochtige klei gegraveerd met een stift, daarna werden de kleitabletten niet gebakken, maar ongebakken en niet langer dan een jaar bewaard, om ze daarna te kunnen hergebruiken. De Myceners hadden behoefte aan een taal met meer standaardzinnen en formules, om die te kunnen gebruiken voor hun paleisadministratie. In dit schrift zijn o.a. verslagen van de oogst en inventarissen van paleizen gevonden. En zo is het Lineair B een economische en administratieve taal, geen literaire, dat zich bedient van het Grieks. Waarschijnlijk lag het hoogtepunt van het gebruik van het Lineair B in de 13de eeuw v.Chr. Het Lineair B werd in 1900 in Knossos op Kreta ontdekt door de Britse archeoloog Arthur

Evans. De ontcijfering had heel wat voeten in de aarde, maar omdat er grotere aantallen kleitabletten met het Lineair B gevonden werden dan met het Lineair A, bleek het toch binnen enkele decennia mogelijk te zijn. In het begin van de jaren '50 van de vorige eeuw was de ontcijfering dan ook een feit. Door de ontcijfering kon men aantonen dat de taal oud-Grieks was en dat de Grieken al meer dan 3500 jaar geleden in dit deel van de wereld aanwezig waren. In Europa wordt deze taal als de oudste gesproken taal beschouwd. In ca. de 8ste eeuw v. Chr., enkele eeuwen na het gebruik van het Lineair B, kwam het alfabetische schrift in gebruik.

Atelierbezoek Gerard Engels

Gerard Engels exposeert in Villa Hinkeloord. Opening op zondag 7 februari 2027 om 15.30 uur door Johan Luijmes en te zien tot en met 6 juni 2027.

Engels vierde onlangs zijn 80ste verjaardag. In 2016 schreef kunsthistoricus Irma van Bommel een tekst naar aanleiding van een atelierbezoek.

Aan de bronzen beelden van Gerard Engels – voornamelijk paarden en torso's – is te zien dat ze zijn opgebouwd uit stroken. Daarmee heeft hij een unieke, karakteristieke stijl ontwikkeld. Een opleiding als industrieel vormgever verklaart zijn interesse in techniek. Gerard Engels heeft zijn atelier net over de grens in het Belgische Retie.

Sinds 1974 heeft Gerard Engels (1945) zijn atelier aan huis, aan de rand van het bos in Retie. Een huis dat hij zelf heeft ontworpen en gebouwd. In het atelier hangt een typische geur. “Dat is was”, verklaart hij. “’s Ochtends als ik opsta verwarm ik eerst een pan met was, om het te laten smelten. Dagelijkse routine. Als de was vloeibaar is, haal ik wat uit de pan en laat

het stollen op een vel aluminiumfolie. Zodra de was is gestold, snijd ik daar brede repen van. Die repen gebruik ik voor het opbouwen van mijn beelden. Door ze weer te verwarmen, worden ze kneedbaar en kun je ermee werken.” Met een soldeerbout smelt hij de stroken aan elkaar, maar net niet helemaal aansluitend, zodat je ziet dat de beelden zijn opgebouwd uit stroken. Voor zijn geabstraheerde figuratieve beelden ontwikkelde hij hierin een eigen stijl.

Onderwijs

Gerard Engels, geboren en getogen in Liessel bij Deurne, verhuisde als kind naar Gelderland, maar keerde halverwege de jaren zestig terug naar Brabant om een opleiding te volgen

aan de Akademie voor Industriële Vormgeving in Eindhoven. Op de Akademie leerde hij driedimensionale objecten ontwerpen en deed hij veel kennis op van materialen en technieken. Maar om na deze opleiding kleine onderdelen te gaan ontwerpen voor de industrie, dat trok hem niet zo. Engels wilde als zelfstandig ontwerper aan de slag, maar daar was in die tijd niet veel vraag naar. Hij ging het onderwijs in, net als zijn vader. Eind jaren zestig, begin jaren zeventig volgde hij de opleiding MO-handvaardigheid in Tilburg en gaf daarna jarenlang les aan de KLOS, een opleiding voor kleuterleidsters in Eindhoven, wat later bij de Pabo is gevoegd. Zestien jaar lang werkte hij er in deeltijd, wat hem de mogelijkheid bood zich ook als vrij

kunstenaar te ontwikkelen. In 1987 volgde hij een workshop CAD-CAM aan de Akademie voor Industriële Vormgeving, in een tijd dat het werken met computers opkwam. Met CAD-CAM kun je driedimensionale ontwerpen maken met de computer. “Ik ben echt een 3-D mens. Ik zie alles in 3-D.” Kennelijk was hij er zo handig in dat hij aan dezelfde academie les kon geven in CAD-CAM, twintig jaar

lang. “Zelf gebruik ik het programma regelmatig om situaties te visualiseren. Zo kon ik in 1996 voor een beeld, een groot paard op een plein in Vught, de opdrachtgevers laten zien hoe het in de openbare ruimte zou komen te staan.” Van alle kanten kon je het beeld en de omgeving bekijken, compleet met dieptewerking, want het was ook nog eens in stereo gepresenteerd en Engels had stereo-

brillen uitgedeeld aan de aanwezigen. “De opdracht was binnen.” Engels voegt eraan toe: “Het is interessant om te kijken hoever je kunt gaan met *rendering*, het levensecht maken van een omgeving door tijdstip op de dag en weertype te bepalen, mensen voorbij te laten lopen en vogels over te laten vliegen. Zelfs de windrichting die rimpels op het water veroorzaakt kun je invoeren.”

Houtsnijden

“Al op tienjarige leeftijd begon ik met houtsnijden. In mijn slaapkamer hing een gipsen kruisbeeld, spuuglelijk! Toen heb ik er zelf een gemaakt van hout, met een aardappelmesje.” Toen zijn tante het zag en zei dat ze het heel ‘schoon’ vond, heeft hij er voor haar ook een gemaakt. “Dat was mijn eerste opdracht.” Als kind was hij naast het houtsnijden vaak aan het tekenen,

net als zijn vader. Nog steeds tekent hij graag en vaak. Vele studies gaan aan een nieuw kunstwerk vooraf.

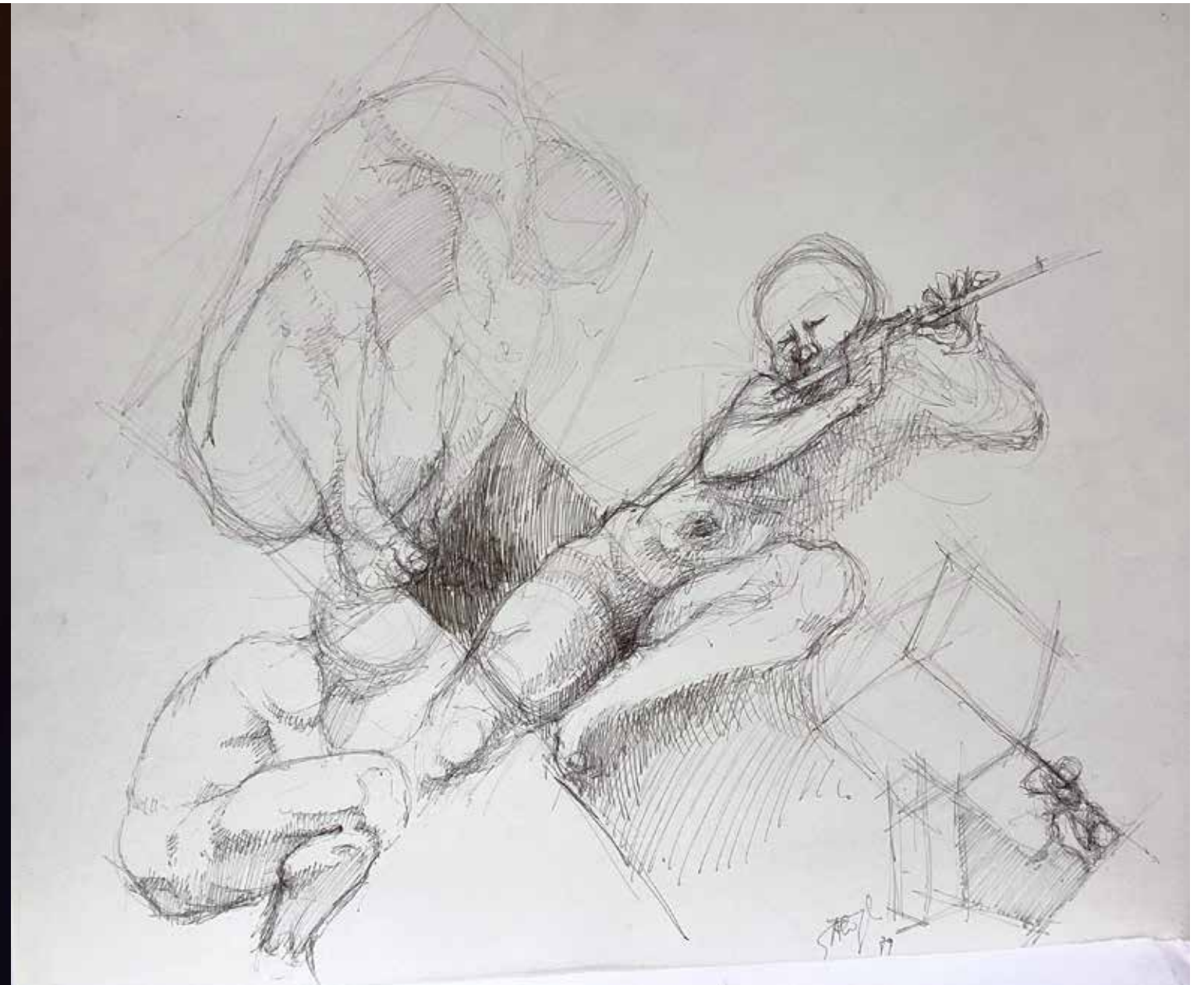
Tijdens zijn studietijd op de academie kwam hij in contact met antiquairs in Eindhoven. “Omdat ik handig was in houtbewerking en alle houtsoorten herken, ging ik voor hen houten Madonna- en Christusbeelden restaureren waar onderdelen aan ontbraken.

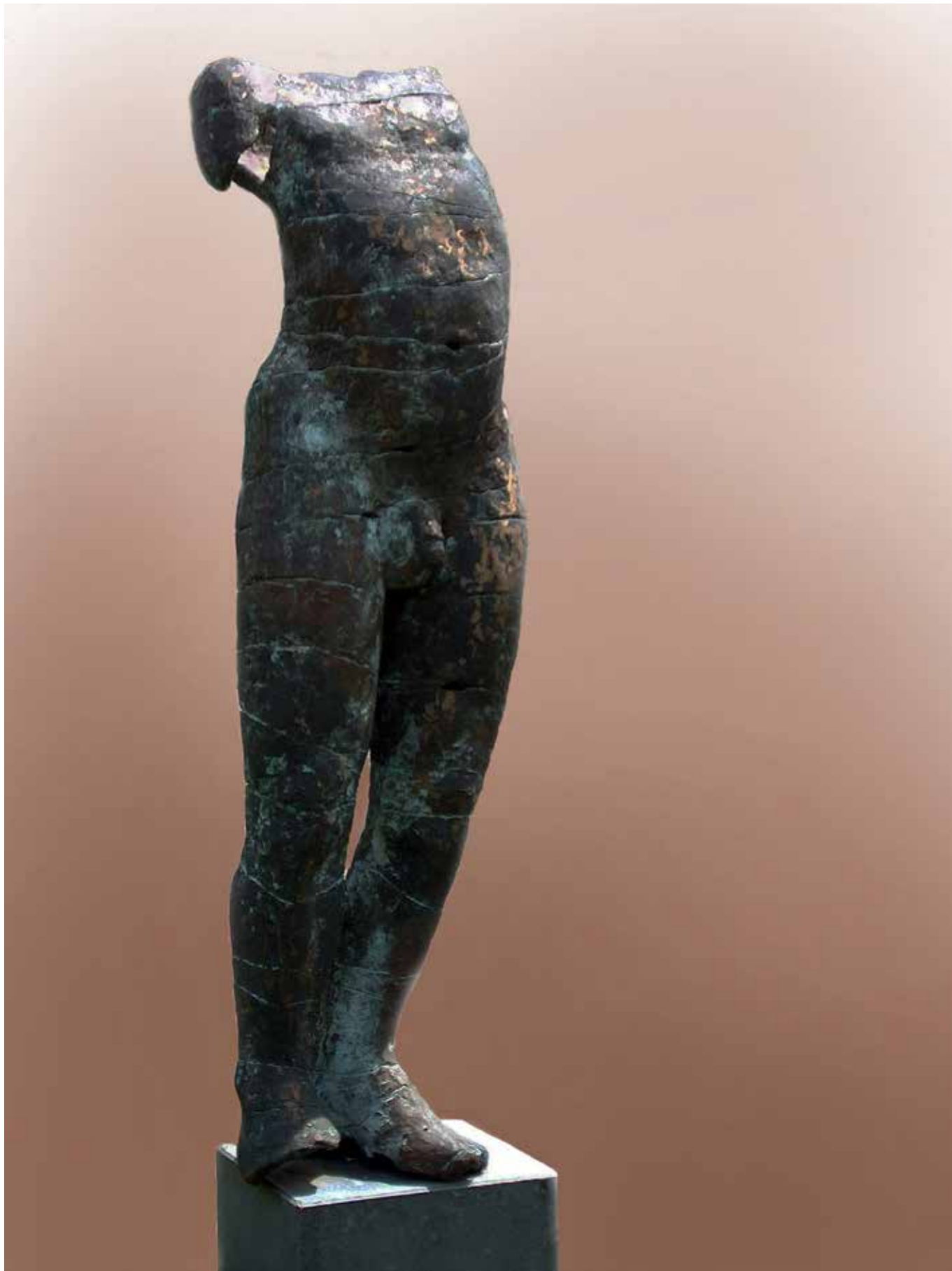
Dan zette ik er een arm of been aan of sneed ik een ontbrekend Christus-kindje voor een Madonna. Maar ik herstelde het beeld altijd zó dat je kon zien wat authentiek was en wat was toegevoegd.”

Vrij kunstenaar

Als beeldend kunstenaar is Gerard Engels autodidact. Aanvankelijk werkte Engels in hout en maakte hij

AANVANKELIJK WERKTE
ENGELS IN HOUT EN
MAAKTE HIJ ABSTRACTE
OBJECTEN GEÏNSPIREERD
OP WERVELS EN VRUCHTEN.
GELEIDELIJK AAN IS HIJ
STEEDS MEER FIGURATIEF
GAAN WERKEN.

abstracte objecten geïnspireerd op wervels en vruchten. Geleidelijk aan is hij steeds meer figuratief gaan werken. Als materiaal gebruikte hij bijvoorbeeld eikenhout uit een ingestorte boerderij in Geldrop waar hij enkele jaren had gewoond voordat hij naar Retie vertrok. In 1976 kon hij in de buurt van Retie aan oude sluisdeuren komen die sinds het begin van de Tweede Wereldoorlog in het kanaal hadden gelegen. Ook dit was eikenhout, maar zwart geworden door de ijzeroxides in het water. Grote beeldengroepen heeft hij ervan gemaakt.

In opdracht van Stichting Artimond in

Helmond maakte hij voor Theater het Speelhuis De Speelduivel. Als materiaal koos hij iroko, een tropisch hardhout. “Het was zo hard dat ik gutsen en hamers kapotsloeg. Daarom heb ik zelf nieuwe gemaakt. Ik vind het leuk om naar oplossingen te zoeken. Altijd ben ik met techniek bezig. Tenslotte ben ik industrieel ontwerper.” Ook voor steenhouwen heeft hij gereedschap gemaakt, zogenaamde flessenhamers. Maar het hakken in steen lag hem niet zo. Vijfentwintig jaar geleden is hij begonnen met brons. “Hout heeft geen eeuwigheidswaarde, brons wel.” Brons creëert door oxidatie een zelf beschermende laag. Boven-

dien heeft brons een warme uitstraling, wat hout niet heeft. Zijn eerste opdracht was het ontwerpen van een plaquette in brons, voor een bedrijf in Weert. Hij maakte een model in was en liet het in brons gieten bij Eijsbouts in Asten. Bij deze gieterij, bekend van het gieten van klokken, leerde hij de technieken.

Procédés

Gerard Engels gebruikt voor zijn bronzen beelden drie methoden door elkaar. De eerste is ‘cire perdue’, de verloren-wasmethode. “Ik begin met stroken was. Ik bouw alles op uit stroken was.” Met een plamuurmes maakt

hij de naden (bijna) dicht en brengt hij structuur aan. Bijzonder is dat Engels bij deze holle beelden geen armatuur voor de versteviging gebruikt. “Het beeld moet zichzelf kunnen dragen.” In de gieterij worden giet- en luchtkanalen van was aan het beeld gemaakt. Daaromheen wordt een bekisting vervaardigd waar een mengsel van gips met chamotteklei in wordt gegoten. Zodra het gips is uitgehard, wordt de bekisting verwijderd en wordt het in de oven geplaatst. Na drie etmalen stoken op 700 graden is de was eruit gestookt en de mal gebakken. De mal wordt omgedraaid, in de grond ingegraven en met brons gevuld. Engels

gaat voor het gieten van brons volgens deze methode naar Eijsbouts in Astén, hoewel ze niet veel meer aan kunstgieten, het gieten van kunstobjecten, doen.

Een variant op deze techniek is het gebruik van ‘slurrie’ (wat lijkt op latex) met chamotteklei in plaats van gips. Het beeld van was wordt voorzien van zeven tot acht lagen. Met een zogenaamde brulbrander, een brander met een vlam van een meter, wordt het beeld zo heet gestookt dat de was eruit loopt. Het lege huls van chamotteklei wordt vervolgens in een oven gebakken op elfhonderd tot

twaalfhonderd graden. Deze methode wordt ook wel ‘ceramic shell’ genoemd. Het gieten van brons gebeurt zoals hierboven staat beschreven. Voordeel is dat bij deze methode geen krimp optreedt. De gegoten vorm in brons is identiek aan de oorspronkelijke vorm in was en wordt daarom vaak gebruikt voor hightech-toepassingen.

Zelf ontwikkeld

De tweede methode is de hardschuim-methode, die Gerard Engels voor een deel zelf ontwikkelde. Bij deze methode wordt de kern gevormd door hardschuim. Daaromheen wordt het beeld opgebouwd uit was. Het paard

in Vught is via deze methode vervaardigd. Voor dergelijke grote beelden is wel een armatuur nodig. Het is in diverse delen gegoten via een mal van synthetisch zand, waarna de delen aan elkaar zijn gelast.

Deze en eerstgenoemde 'cire perdue' gietmethode levert altijd wat krimp op. Het bronzen beeld wordt dus iets kleiner dan het oorspronkelijke ontwerp in was. Dat was te merken toen Engels het paard Top Gun van springruiter Jan Tops op ware grootte namaakte. Eenmaal in brons gegoten viel het Tops op dat dit beeld toch echt wat kleiner was.

Bij de derde methode wordt eveneens hardschuim gebruikt. Hierbij komt de vorm tot stand door middel van schuren. Vervolgens wordt de vorm in stukken gezaagd en uitgehold tot er een holle vorm van 6 à 7 millimeter dikte overblijft. Omdat het materiaal licht is, kan het makkelijk omwaaien en breken. Dat gevaar is bij deze methode altijd aanwezig. Met tempex worden lucht- en gietkanalen aangebracht. In de gieterij – Engels gaat hiervoor naar bronsgieterij Boerekamps in Nederweert of gieterij Melis in Tilburg – wordt een bekisting gemaakt en wordt zowel in als rondom het beeld synthetisch zand aangebracht. Als

het zand hard geworden is, kan het als mal fungeren. Bij het vullen met brons (aluminium kan ook) vergast het schuim. Deze methode wordt daarom de verloren schuimmethode of 'lost foam' genoemd. Als het metaal is gestold moet de mal van zand met breekhamers worden verwijderd. Vervolgens wordt het beeld schoongespoten waarna het terug kan naar het atelier. Patineren van brons met zuren en zouten is een techniek die Engels ook zelf uitvoert. Dit gebeurt buiten vanwege de schadelijke stoffen die vrijkomen.

Het maken van bronzen beelden

“ALTIJD BEN IK MET TECHNIEK
BEZIG. TENSLOTTE BEN IK
INDUSTRIEEL ONTWERPER.”

inclusief de afwerking is een langdurig en technisch proces. Daarbij komt dat brons “tijd nodig heeft om mooi, dat wil zeggen donkerder, te worden. Dat duurt zo’n anderhalf jaar.”

De tekst van Irma van Bommel voor het atelierbezoek verscheen eerder in online magazine Brabant Cultureel met foto's van Piet den Blanken (www.brabant-cultureel.nl, 22 februari 2016)

Gerard Engels | Zittende tors, 140 cm

Muren, vazen

De stad is oud, de wereld ouder.
Nu ben je nog een ademende knipoog
naar de sterren: later, hoeveel later weet
je nooit, een schaduw in de aarde.

Muren - vergaderingen van klei
die ergens in een bedding lag totdat
een hand haar pakte, kneedde, bakte,
het moment in een oven bevroor.

Vazen - schatbewaarders van leegte,
stofmijt, bloemen in brak water, twee
handen vol aan as. Geheugenplaatsen
in glazuur: wat is, wat blijft, wat was.

Ingmar Heytze

Concert: Nieuw Licht

Vrijdag 16 oktober 2026 | 20.15 uur
Duo Saraswati
Kris van der Plas, piano
Jan van der Plas, cello

In het nieuwste programma van Duo Saraswati getiteld ‘Nieuw Licht’ verkennen de Berkelse broers Jan en Kris van der Plas onbekend Indonesisch repertoire en combineren zij dit met de kleurrijke cellosonate van Cesar Franck. De broers groeiden op in Berkel-Enschot en studeerden in Amsterdam maar door hun Balinese moeder hebben zij altijd een sterke connectie gehouden met Indonesië. Inmiddels hebben zij een debuut-cd uitgebracht getiteld ‘Srikandi’ die in 2024 door NRC is uitgeroepen tot een van de beste albums van dat jaar. Kenmerkend aan hun programma’s is het verbinden van klassiek Westers repertoire met eigen arrangementen van Indonesische stukken. Ook in dit programma laten zij onder andere een eigen arrangement horen van een traditioneel Balinees gamelan werk.

Uitvoerenden

Duo Saraswati
Kris van der Plas, piano
Jan van der Plas, cello

Programma

Trad. Balinese Gamelan (arr. Duo Saraswati)
- Panyembrahma
- Antologi Musik Klasik Indonesia (arr. Duo Saraswati)
Iskandar
- Dahaga (Dorst)
Sjafi'i Embut
- Cempaka Kuning (Gele Cempaka)
Kusbini
- Padi Menguning (Gelende rijst)

Mochtar Embut

- Kasih dan Pelukis (Liefde en een schilder)
Trisutji Kamal (arr. Duo Saraswati)
- Tembang Puitik
- Tembang (Lied)
- Kembang (Bloem)
Theo Smit Sibinga (1899-1958)
- Sérénade

Cesar Franck (1822-1890)

- Cello Sonata
I. Allegretto ben moderato
II. Allegro
III. Recitativo -Fantasia. Ben moderato
— Molto lento
IV. Allegretto poco mosso

Kaarten à € 22,50 zijn te verkrijgen via de website van Het Depot. Daar kunt u ook zien of er nog plaatsen beschikbaar zijn. Vóór het concert is restaurant Linnaeus geopend voor diner. Reserveren noodzakelijk, tel. 0317-467736

MAY MY ROOTS CRACK YOU OPEN

ONZE NIEUWE AANKOOP VAN TARA-EVA KUIJPERS WENTINK

Tara-Eva Kuijpers Wentink nam deel aan de groepstentoonstelling Goeie Gasten. De foto van haar installatie MAY MY ROOTS CRACK YOU OPEN sierde de cover van Fragment nummer 28. Tijdens die tentoonstelling hebben we besloten deze installatie aan te kopen. Met MAY MY ROOTS CRACK YOU OPEN halen we, als fragment van het menselijk lichaam, een heel nieuw orgaan binnen. Tara schreef over haar installatie:

“Eind 2024 schreef ik een kort science fiction verhaal: The Lightseed. Dit verhaal vormde het uitgangspunt voor de sculpturale

installatie MAY MY ROOTS CRACK YOU OPEN. Het verhaal speelt zich af in een speculatieve toekomst, waarin een nieuw, mysterieus orgaan begint te groeien op de vena cava; de grootste ader die de lever en het hart met elkaar verbindt. Dit raadselachtige orgaan, genaamd de Lumen Nodus ofwel ‘Lightseed’, is ontstaan als een reactie op een wereld waarin het menselijk lichaam de complexe sociologische, economische en technologische omstandigheden niet meer kan bijbenen. Deze nieuwe situatie is, ironisch genoeg, het gevolg van de menselijke drang om de wereld naar zijn hand te zetten.”

WINNAARS TEKENWEDSTRIJD

In de vorige Fragment plaatsten we een oproep voor jonge kunstenaars: zij konden meedoen aan een tekenwedstrijd. Dit zijn de twee creatieve inzendingen die hebben gewonnen. Ze krijgen beiden een plek in onze beeldengalerij én een t-shirt met daarop het winnende werk cadeau. Gefeliciteerd Miles en Eva!

MILES FRIS

(7 jaar, Empe)

Titel: Versteende Krokodil

TOELICHTING:

Hij koos dit beeld omdat hij er een versteende krokodil in zag en de krokodil is zijn lievelingsdier.

INSPIRATIE:

Het beeld Water & Wind van Hanneke Roelofsen

MATERIALEN:

Potloden en olieverf

EVA BOERSMA

(7 jaar, Amersfoort)

Titel: Oogappeltje

INSPIRATIE:

De Pink Eye-sculptuur, een houten kunstwerk van Eveline van Duyl

MATERIALEN:

Pastelkrijt & potlood

Solotentoonstelling

Een weerzien met Lia van Vugt

TE ZIEN TOT EN MET ZONDAG 31 JANUARI 2027

“Het mooiste is het als ik denk: Heb ik dit gemaakt? Waar komt dit vandaan? Als ik het niet-weten of de niet-realiteit erin krijg, dan is het beeld voor mij geslaagd.”

Dit citaat van Lia van Vugt staat in haar monografie die Het Depot in 2003 uitgaf. Het is meer dan twintig jaar geleden dat Lia van Vugt solo exposeerde in Villa Hinkeloord. In de tentoonstelling in de villa toonde ze indertijd vooral torsen. Kunsthistoricus Janneke Wesseling beschreef in de monografie al eens het atelier van Lia van Vugt in de Amsterdamse Jordaan: ‘Het atelier heeft een totale oppervlakte van 55m2 en is tot aan de nok toe volgepakt met sculpturen en materialen. Studies in gips, en bronzen en stenen beelden staan op tafels, sokkels en kisten; een grote stellagekast is volgepropt met gipsen, een vitrinekast puilt uit met kleine studiefiguren; emmers, opgestapelde pannen,

een steekkarretje, een katrol aan het plafond – tussen dit alles is net ruimte voor een pad dat naar achteren leidt, naar de eigenlijke werkplek, een kleine ruimte met een glazen bovenlicht.’

Nog steeds werkt Lia in dit atelier. En in die afgelopen twintig jaar heeft ze allesbehalve stilgezeten.

Voor het weerzien met haar werk tonen we deze keer niet alleen torsen, maar laten we u ook kennismaken met de enorme verscheidenheid in het werk van de kunstenaar. Het wordt een tentoonstelling die voor iedere kunst koper of -kenner tot de verbeelding zal spreken.

Bij de selectie voor de tentoonstelling

benoemen we voor het gemak een aantal categorieën werktitels, zoals glas, fietsband, maskers en steen. Voor een deel overlappen deze categorieën met werken van verschillend materiaal elkaar.

De grootste gemene deler is echter wel het vakmanschap. Of Lia van Vugt nu een stenen of een glazen tors vormgeeft, een masker samenstelt uit huis-tuin-en-keuken materialen of een zorgvuldig uit fietsbanden bestaande olifant ontwerpt, ze heeft een meesterlijke hand.

In haar kunstenaarschap excelleert ze in alle genres die ze beoefent en in elk materiaal dat ze gebruikt. Vanwege

die meesterlijke hand transformeren materialen als een fietslamp of -bel geheel vanzelfsprekend tot ogen of tot de mond van een bezield masker. Ook nu Lia een zekere leeftijd krijgt is ze nog volop aan het werk. Er liggen zoveel schetsen of half-affe beelden te wachten om uitgewerkt of afgemaakt te worden, dat ze bijna over haar woorden struikelt om aan te geven

hoe ze haar ideeën gaat uitwerken. Het is zoals Wesseling schrijft: 'Een goed beeld ontstaat langzaam. Er is oneindig veel tijd en monomane aandacht voor nodig. Hier iets wegnemen, daar iets toevoegen, het is een kwestie van millimeters. Het handmatig proces is een vorm van meditatie, van met jezelf praten zonder exact te weten wat je aan het zeggen bent. Het

beeld is goed, zegt van Vugt, wanneer de ogen er overheen kunnen dwalen en steeds nieuwe dingen ontdekken.'

Een bezoek aan het atelier van Lia van Vugt is een bezoek aan een wondere wereld. De twintig jaar eerder genoemde stellagekasten zijn inmiddels bijna aan het oog onttrokken en toch lijkt alles in deze overvolle 'Wunder-

kammer' op een vanzelfsprekende manier gerangschikt. De talloze beelden gaan een volstrekt organische en natuurlijke relatie met elkaar aan. En als je wat langer kijkt zie je vanuit je ooghoeken steeds meer details. De gipsen kop van Loek Dijkman, initiatiefnemer van Het Depot, staat er te midden van gips-, hout- en steenwerk in een prachtig stilleven en even

verderop weerspiegelt het schaarse licht in een glazen tors. Een prachtig voorproefje van de zeer afwisselende tentoonstelling die we in Het Depot hebben samengesteld.

Een ding is zeker: Lia van Vugt is nog lang niet klaar.

Concert: Ceramic Spine

Vrijdag 20 november 2026 | 20.15 uur

Vinsent Planjer, percussie

Rembrandt Frerichs, fortepiano

Tony Overwater, violone

Keramische Instrumenten van **Hetty**

Looman

Hoe maak je de ultieme verbinding van beeldende kunst en muziek? Door de kunstwerken te gebruiken als instrument!

In het kader van de tentoonstelling KERAMIEK presenteert Het Depot 'Ceramic Spine', een concert waarbij keramische muziekinstrumenten worden bespeeld. Kunstenaar Hetty Looman maakte zogenaamde Klankbeelden, instrumenten die het resultaat zijn van jarenlang experimenteren met de klank-karakteristiek van keramiek en hoe dit een eenheid kan vormen met de visuele en tactiele aspecten van gestookte klei.

Voor dit project componeren alle drie de leden van het Rembrandt Trio nieuwe muziek, geheel geïnspireerd door de Klankbeelden. Tijdens het concert worden de Klankbeelden voor het grootste deel bespeeld door percussionist Vinsent Planjer. Rembrandt Frerichs en Tony Overwater bespelen

allebei historische instrumenten: de fortepiano (kopie van een instrument uit 1790) en de violone (voorloper van de contrabas en een kopie van een instrument uit 1560). Het trio is in eerste instantie bekend als jazzgroep, en zij gebruiken vele invloeden uit de klassieke muziek en wereldmuziek.

Kaarten à € 22,50 zijn te verkrijgen via de website van Het Depot. Daar kunt u ook zien of er nog plaatsen beschikbaar zijn. Vóór het concert is restaurant Linnaeus geopend voor diner. Reserveren noodzakelijk, tel. 0317-467736

Natasja Alers | Breastparty XL, keramiek, glazuur, 184 × 155 × 155 cm, foto LNDWSTUDIO

BREASTPARTY XL

ONZE NIEUWE AANKOOP VAN NATASJA ALERS

Het is dit jaar 130 jaar geleden dat Arboretum De Dreijen is aangelegd. Wanneer u door de tuin langs de mammoetboom loopt dan kunt u zich dat vast voorstellen. Om die 130ste verjaardag van De Dreijen te vieren hebben we, ook in het kader van de thematentoonstelling KERAMIEK, het beeld Breastparty XL van Natasja Alers aangekocht. Het is ons eerste grote buitenbeeld van keramiek. Natasja maakte Breastparty XL in 2021 en sindsdien is het beeld al op verschillende plekken te zien geweest. Wij zijn blij dat de Breastparty ons feestje mee viert en een permanente plek krijgt.

Over Breastparty XL schrijft Natasja Alers:

Met dit werk verken ik de grenzen van het menselijk lichaam in keramiek. Breastparty XL toont de borst niet alleen als vrouwelijk, erotisch of perfect gevormd, maar juist als een krachtige, fluïde, vergankelijke, kwetsbare en op zichzelf staande vorm.

Ik heb de sensualiteit, seksualiteit en vloeibaarheid van het lichaam vertaald naar deze larger-than-life sculptuur in vorm en kleur om het lichaam te vieren, maar ook om commentaar te geven op hoe het vrouwenlichaam in de samenleving nog steeds gezien wordt.

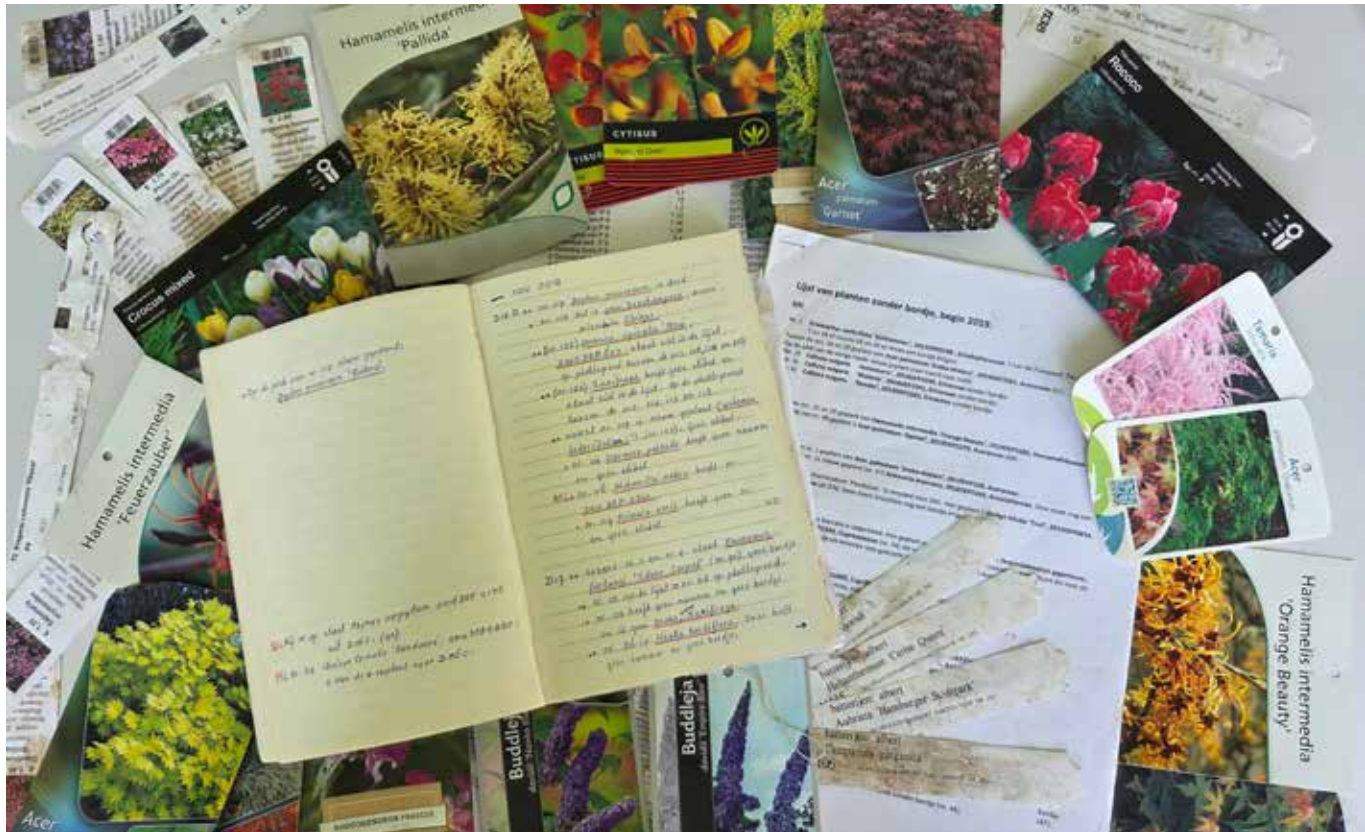
NAAR EEN NIEUW INFORMATIESYSTEEM VOOR DE PLANTENCOLLECTIES

MIRJAM LEMMENS, *Collectiebeheer arboreta De Dreijen en Hinkeloord*

De twee arboreta Hinkeloord en De Dreijen zijn sinds respectievelijk 2004 en 2010 in bezit van Stichting Het Depot. In deze arboreta staan omvangrijke plantencollecties. Deels bestaan deze uit nog levende planten uit de tijd dat Wageningen Universiteit en Research de eigenaar was, deels uit planten die sinds de overname door Het Depot zijn uitgeplant.

Van 2010 tot 2018 is een belangrijk deel van de collectie bijgehouden door Marianne Huisman in een ander informatiesysteem dan waarin de universiteit het bijhield. Na 2018 heeft een van de mensen van het tuinteam (Marius van de Weerd) de nieuwe aanplant genoteerd in een notitieboek. In 2024 ontstond de wens om de informatie van de universiteitscollectie, de nieuwe aanplant vanaf 2004 (arboretum Hinkeloord) en 2010 (arboretum De Dreijen) in één collectie databasesysteem samen te brengen. In mei 2025 is daarmee gestart.

Een voordeel van een geïntegreerd collectie databasesysteem is dat het mogelijk is om informatie over de collectie digitaal voor het publiek te ontsluiten, hoewel dat eerder niet het primaire doel was. Het nieuwe systeem heeft voordelen voor het tuinteam en biedt veel mogelijkheden voor Het Depot met betrekking tot de plantencollectie. Hierna krijgt u een kijkje achter de schermen...

INFORMATIEBRONNEN EN NOTITIEBLOK MARIUS

ZICHTBAAR

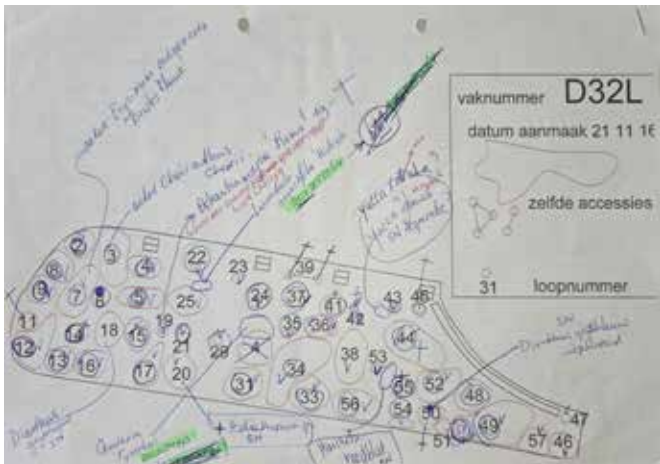
Met veel aandacht wordt er dagelijks gewerkt zodat de arboreta De Dreijen en Hinkeloord en hun beelden- en plantencollecties er voorbeeldig bij staan. Dat is duidelijk zichtbaar en wordt gelukkig óók gezien en gewaardeerd door onze bezoekers. Het tuinteam van de beide arboreta bestaat uit 7 vaste vakkrachten. Samen zorgen zij ervoor dat beide arboreta er mooi bij liggen en dat alles zonder het gebruik van bestrijdingsmiddelen; een hele uitdaging!

EN ONZICHTBAAR

Óók op de achtergrond wordt er hard gewerkt aan de plantencollectie. In mei 2025 is ondergetekende gestart om in alle plantvakken de aanwezige planten (van kruid tot boom) na te lopen. De namen, de coördinaten van de standplaats en waar mogelijk aanvullende collectie informatie (zoals de herkomst en determinaties) worden samengevoegd in één collectiedatabase.

Voor mij is een groot deel van De Dreijen bekend terrein; tot 2010 was ik als collectiebeheerder van zowel arboretum De Dreijen als Belmonte in dienst bij Wageningen Universiteit. Vanwege het afstoten van de botanische tuinen door Wageningen Universiteit & Research verviel mijn baan, maar ik kon gelukkig verder bij de Stichting Belmonte Arbo-

retum. Hier heb ik tot december 2024 als collectiebeheerder gewerkt; uiteindelijk ben ik 40 jaar verbonden geweest aan Belmonte. In 2012 is de database van Belmonte gemigreerd naar een nieuw collectiebeheersysteem waarbij ik ook de plantencollectie van De Dreijen heb laten overzetten, je weet immers maar nooit... Daar hebben we nu profijt van, want hierdoor is de in de universiteitsperiode opgebouwde historische plantinformatie van De Dreijen behouden gebleven en kan deze door de actuele inventarisatie worden gekoppeld aan de huidige plantencollectie. Nieuwe planten die vanaf 2010 (na de universiteitsperiode) zijn aangeplant

LOOPLIJST OUD EN NAGELOPEN

TUINTEAM DEPOT, FOTO JUNI 2026

worden uiteraard ook toegevoegd aan de collectiedatabase. Arboretum Hinkeloord behoorde voorheen tot de leerstoelgroep Bosbouw & -ecologie van Wageningen Universiteit. In 2004 is Villa Hinkeloord en de bijbehorende plantencollectie in beheer van Stichting Het Depot gekomen. Vanaf die datum zijn nieuwe collecties toegevoegd, en ook deze zullen worden opgenomen in de database.

OP DIGITALE ONTDEKKINGSREIS DOOR DE PLANTENCOLLECTIE VAN DE ARBORETA

Door bovenstaande activiteiten is het mogelijk geworden

LOOPLIJST NIEUW EN GEDIGITALISEERD

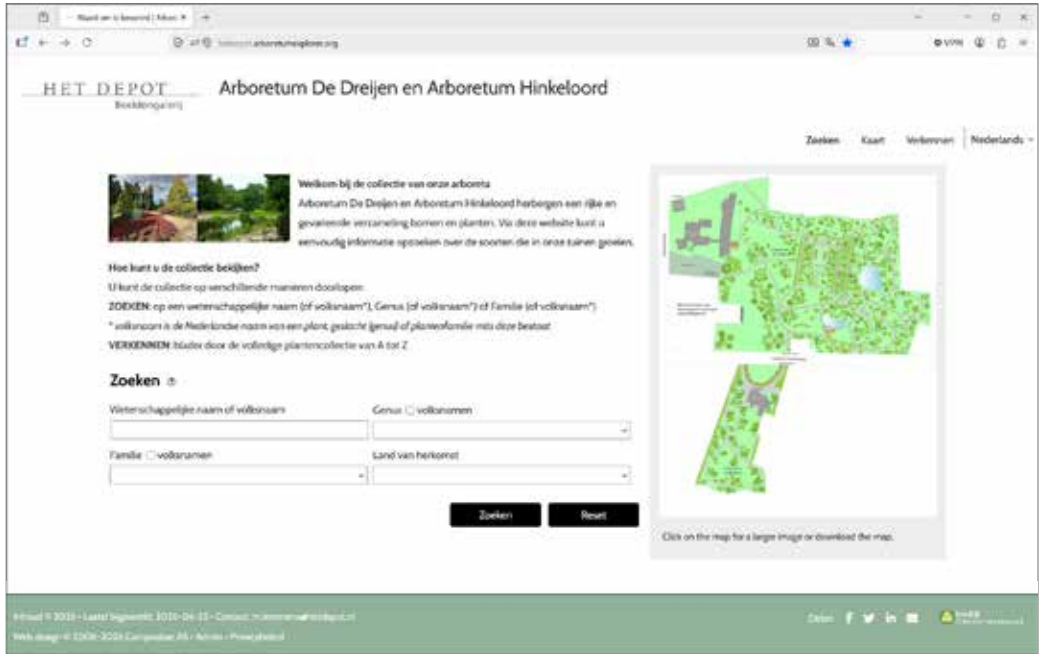
om de plantencollectie digitaal voor onze bezoekers te ontsluiten. Vanaf nu kunt u via de Arboretum Explorer op uw tablet/laptop of telefoon op digitale ontdekkingsreis door de omvangrijke plantencollectie van Het Depot. Gelukkig zijn sommige planten al voorzien van een foto en/of extra informatie, maar bij de meeste kunt u momenteel alleen nog de wetenschappelijke (Latijnse) naam zien. Geleidelijk aan zal het aantal foto's toenemen wanneer alle planten in de collectiedatabase zijn opgenomen.

Op dit moment is de collectie van De Dreijen (zie: <https://hetdepot.arboretumexplorer.org>) al voor een groot deel ontsloten; daarna volgt Hinkeloord. Stap voor stap, 'plant voor plant' gaan we verder...

NIEUW TYPE PLANTETIKET IN HET ARBORETUM DE DREIJEN

Via uw laptop/tablet of mobiel kunt u dus de collectie vanuit uw relaxfauteuil ontdekken. Maar mocht u in de gelegenheid zijn, loop dan ook eens naar het centrale deel van De Dreijen, de Baas Beckingtuint. Dit is het tuindeel met de langwerpige vijver in het gazon, links en rechts omlijst door twee rozenvakken. Het borstbeeld van Linnaeus onder de pergola kijkt erop uit. Daar kunt u ontdekken dat bij de rozen nieuwe plantetiketten zijn geplaatst.

ZOEKPAGINA OP COMPUTER/TABLET: [HTTPS://HETDEPOT.ARBORETUMEXPLORER.ORG](https://hetdepot.arboretumexplorer.org)

Deze hebben een QR-code, een vierkant met zwart/witte blokjes. Met de camera van uw mobiele telefoon (smartphone) kunt u die QR-code ‘lezen’.

Probeer het thuis al eens uit, via het voorbeeldetiket dat bij dit artikel is geplaatst. Als u de camera op uw mobiele telefoon selecteert en deze richt op de QR-code, dan verschijnt er op uw scherm een link. Druk op deze link en de informatie over de betreffende plant verschijnt. De nieuwe plantetiketten zijn ook, waar mogelijk, voorzien van Nederlandse namen en eventuele groepsindeling. Ze bevatten dus veel meer informatie dan de oude etiketten. Inmiddels zijn in de collectiedatabase de rozen vrijwel allemaal van foto’s voorzien. Door de QR-code op een rozenetiket te ‘lezen’ kunt u dus zelfs in de winter zien hoe een bepaalde cultivar bloeit. Zoiets kan uiteraard alleen als er foto’s in de collectie-database van een soort zijn opgenomen.

oud etiket

nieuw etiket

scanresultaat via mobiele telefoon van QR code etiket

Alleen al bij arboretum De Dreijen gaat het om ongeveer 7.000 etiketten die vervangen gaan worden. Dit is arbeidsintensief en er zijn hoge kosten mee gemoeid. De oude etiketten zullen dan ook geleidelijk worden vervangen door nieuwe. Hinkeloord volgt na De Dreijen.

HEEFT ZO’N COLLECTIEDATABASE OOK EEN INTERNE MEERWAARDE?

Behalve voor onze bezoeker is zo’n collectiedatabase ook belangrijk voor het tuinteam. Op basis van alle samengevoegde informatie kunnen zij een goed beeld krijgen van de totale plantencollectie. Dit geeft inzicht in of mogelijkheden voor:

- Welke planten zijn er in de collectie (welke nog niet?)
- Wat zijn de bijzondere planten of planten met een bijzondere (wilde?) herkomst
- Mogelijkheden voor participatie bij (her-)introductie en bewaring van belangrijk materiaal (genenbankfunctie voor o.a. biodiversiteitsbescherming en veredeling)
- Welke soorten kunnen worden toegevoegd om bepaalde collectieonderdelen te versterken en om eventueel een specialisatie op te bouwen
- Welke planten zijn uitgevallen en doen het mogelijk niet goed onder de lokale omstandigheden
- Waar nog lege plekken in de arboreta zijn om nieuwe planten te plaatsen

- Identificatie van de planten op basis van de nieuwste wetenschappelijke inzichten
- Mogelijkheden voor meer voorlichting aan het publiek/de bezoeker
- Mogelijkheden om wetenschappelijk onderzoek en onderwijs te faciliteren

Met alle opgeslagen informatie wordt het mogelijk betere keuzes te maken voor het behoud en de toekomst van de collectie, bijvoorbeeld ten behoeve van een collectiebeleidsplan.

WAARDEVOLLE COLLECTIES

Veel collecties die nog in De Dreijen en Hinkeloord aanwezig zijn, zijn toen ze nog in bezit waren van Wageningen Universiteit opgebouwd dankzij het uitgebreide netwerk van contacten met andere botanische tuinen en instituten over heel de wereld. Via dit netwerk werd veel plantmateriaal uitgewisseld. Met betrekking tot bijzondere/zeldzame soorten is risicospreiding van het grootste belang. Soorten die in de natuur bedreigd zijn kunnen gebaat zijn bij conservering in plantencollecties om de soort in stand te houden.

Tegenwoordig is het vanwege alle fytosanitaire regels en internationale afspraken veel ingewikkelder en kostbaarder geworden om plantmateriaal mondiaal uit te wisselen.

Daarom is het zinvol om de huidige collectie te controleren op bijzondere (wilde) soorten om deze tijdig te kunnen vermeerderen met als doel om ze te kunnen behouden, óók in het belang van de biodiversiteit. Het borgen van gevarieerde informatie over de planten geeft een grote meerwaarde aan de collectie zowel met betrekking tot bescherming, herintroductie, veredeling of onderzoek.

DE REGISTRATIE VAN PLANTEN: HOE GAAT HET NU ALLEMAAL IN ZIJN WERK?

Bij binnenkomst worden alle gegevens van de planten geregistreerd in de collectiedatabase en ze krijgen een uniek nummer, een 'accessienummer'.

Dit unieke nummer zal de plant houden, ook na haar dood! Een accessienummer is opgebouwd uit een jaartal, gevolgd

door een acroniem van de tuin en vervolgens een volgnummer. Het acroniem is sinds 2010 voor zowel arboretum De Dreijen als Hinkeloord 'DEP'. Een accessienummer kan er dus als volgt uitzien: 2026DEP00024: dat is de 24e plant die in het jaar 2026 is binnengekomen.

Collectieplanten die nog uit de universiteitsperiode zijn, kunt u in De Dreijen herkennen aan accessienummers met 'BG' ('Botanical Gardens') b.v. 2007BG00049, en in Hinkeloord met 'HI'. Onder het accessienummer worden alle over de plant bekende zaken geregistreerd zoals onder andere:

- de wetenschappelijke (Latijnse) naam waaronder de plant is binnengekomen
- de toestand waaronder de plant is binnengekomen: als zaad, stek, complete plant of op onderstam
- datum van binnenkomst
- de herkomst: kweker, verzamelaar of botanische tuin/instituut/vereniging
- als de plant in het wild is verzameld worden zo precies mogelijk de vindplaatsgegevens ingevoerd, samen met de verzamelaar en verzameldatum.

De wetenschappelijke namen van de planten in de collectie worden gecontroleerd. Zijn deze correct volgens de meest recente wetenschappelijke opvattingen? Tot welke familie behoort de betreffende soort? In geval van wilde soorten wordt ook het natuurlijke verspreidingsgebied gecontroleerd en/of toegevoegd. Gelukkig bestaan er taxonomische databases, waardoor het eenvoudiger is geworden om de namen te controleren.

PLANTENETIKETTEN

Als zowel de herkomstgegevens als de taxonomische gegevens volledig zijn bijgewerkt kan er in principe een plantenetiket worden gemaakt. Als de plant in het arboretum wordt uitgeplant, wordt er in de database geregistreerd dat er een gegraveerd etiket nodig is. Maar vaak wachten we even met het maken van een etiket tot we er zeker van zijn dat de plant is aangeslagen en goed groeit. Van alle planten die in aanmerking komen voor een etiket wordt een elektronische lijst gegenereerd die naar de graveerder wordt opgestuurd. Na verloop van tijd worden de gegraveerde etiketten geleverd en kunnen deze worden geplaatst bij de betreffende planten.

CONTROLE NAAMGEVING (VERIFICATIE) EN HULP VAN BUITENAF

Als de planten eenmaal in de tuin zijn uitgeplant, blijkt soms tijdens de bloei (die jaren op zich kan laten wachten) dat de naam niet correspondeert met de plant. De plant zelf spreekt immers de waarheid, niet de naam op het etiket dat ervoor staat... Literatuurbronnen kunnen worden gebruikt om de plant te controleren op haar naam, voor de determinatie dus. Maar ook het feit dat de collectie nu zichtbaar is op internet (bij voorkeur voorzien van foto's) kan ervoor zorgen dat specialisten de planten bekijken, en ook per mail kunnen suggesties voor naamswijziging worden doorgegeven. Het ontsluiten van de plantencollectie op het internet kan dus de kwaliteit daarvan zeker ten goede komen. Wanneer de naam wordt veranderd moet er natuurlijk wel een nieuw gegraveerd etiket worden gemaakt. Bovendien trekken collecties nieuwe collecties aan; door meer digitale bekendheid kan nieuw plantmateriaal worden aangeboden.

TOEKOMST VAN DE COLLECTIE

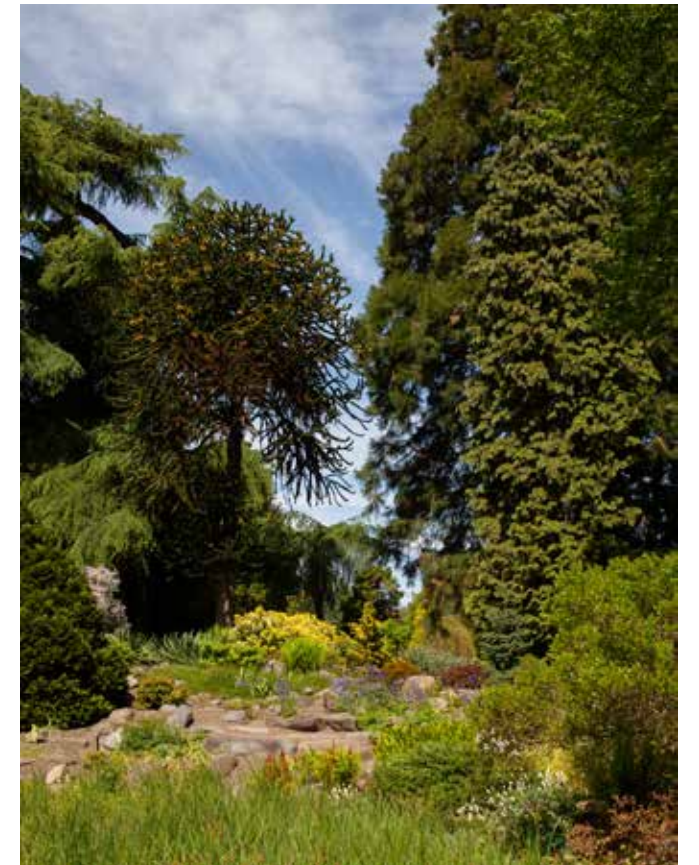
Een beter inzicht in de plantencollectie van De Dreijen en Hinkeloord maakt het mogelijk om de toekomstige doelen van de arboreta waar nodig bij te stellen:

- naar een tuin waar het publiek niet alleen heerlijk kan genieten van de rust en verscheidenheid aan kunst en planten, maar ook via de etiketten meer informatie kan verkrijgen over de planten.

- naar een tuin waarbij met een goed gedocumenteerde plantencollectie, die nauwkeurig wordt bijgehouden, samenwerking met andere botanische tuinen op diverse gebieden (expertise voor collectieopbouw, samenwerking op collectieniveau etc.) mogelijk is.

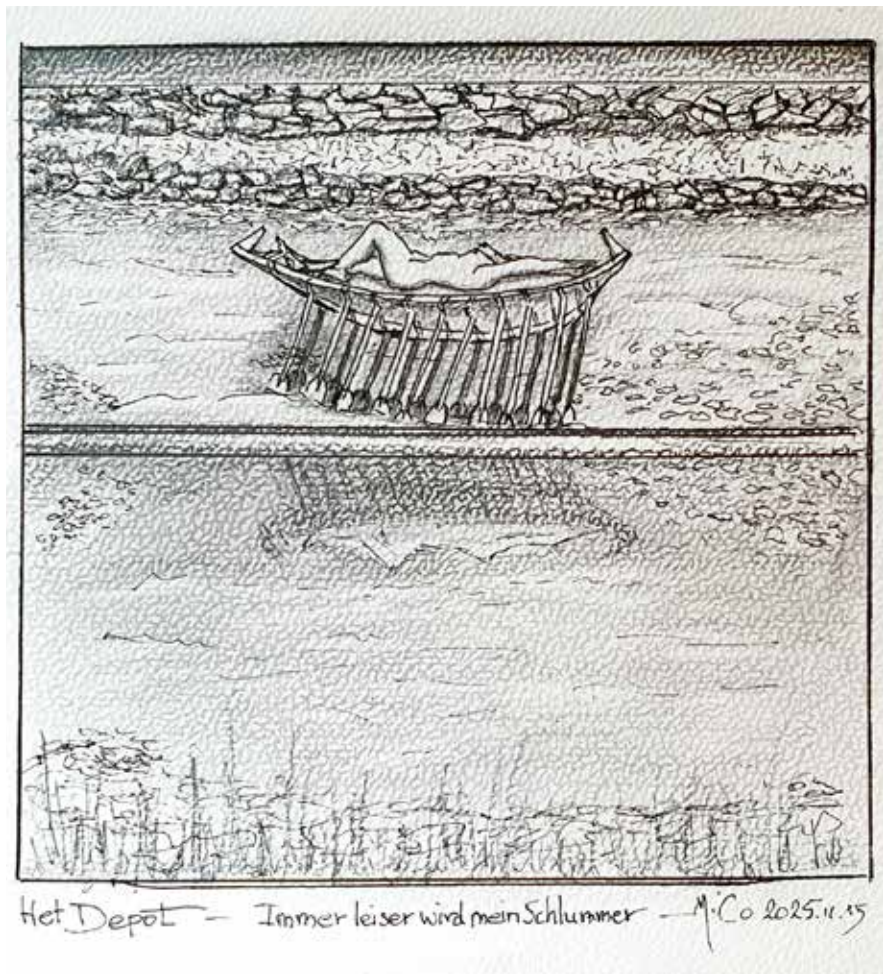
TOT SLOT...

De waarde van dit soort levende collecties wordt vaak onderschat. Ze kunnen grote wetenschappelijke, historische en zelfs museale waarde hebben en van groot belang zijn voor de conservering van bedreigde soorten. Informatie, ook over planten, wordt tegenwoordig veelal van het internet gehaald. De kwaliteit van die informatie is vaak onbetrouwbaar en toetsing aan correct geïdentificeerde en gedocumenteerde levende planten blijft essentieel. Levende planten vertellen altijd de waarheid en dit soort collecties dienen dan ook behouden te blijven. Gelukkig erkent Het Depot deze belangen en is de eerste stap gemaakt om de collectie informatie van beide arboreta goed te borgen.

Het Depot gezien door bezoekers

©Michel Coetsier

© Angela Raanhuis

© Aukje Dullemond

© Maarten Burggraaff

© Elisabeth Kristensen

© Maarten Burggraaff

© Alex van Empel

HEEFT U OOK EEN MOOIE FOTO VAN UW BEZOEK
AAN HET DEPOT? MAIL DEZE DAN IN HOGE RESOLUTIE
NAAR BEELDENGALERIJ@HETDEPOT.NL

© Sier en Alice Kok

© Bram Posma

© Bram Posma

Engel

onze nieuwe aankoop van Eveline van Duyl

Van Eveline van Duyl hebben we naar aanleiding van haar solotentoonstelling een nieuw werk aangekocht: het beeld Engel. Hieronder leest u wat Eveline van Duyl zelf over dit beeld te zeggen heeft.

Ik had een houten vaas gemaakt, een soort urn, en kwam er niet uit wat het moest worden, het was niet genoeg. Ik ben de vaas, hij is van hout, gaan kleuren, het moest heel teer worden, met lichtblauw, wit en rosé. Dat was al beter maar de urn had nog iets nodig.

Ik was aan het uitproberen met dingen die ik nog had liggen, half affe stukken hout. Totdat ik een stuk sequoia hout uit mijn opslag zag en dat stuk erop plaatste, toen ontstond de totale vorm. Het werd direct een eigen en logisch lichaam voor mij. Tegelijkertijd kreeg het beeld iets etherisch en daar was ik naar op zoek. Er moest nog wel een en ander aan gevormd en geschuurd worden, voordat het wat leek, maar toch, het was nog steeds niet

goed en ook nog niet genoeg en zeker nog niet af.

Maar het beeld communiceerde wel al met mij. En dat gaf me goede moed.

Ik had van een afgekeurd werk 2 spatborden over. Vroeger werkte ik graag met oude auto onderdelen, maar sinds je niet meer over die sloperijen kan zwerven, doe ik dat niet meer. De spatborden waren keihard blauw. Ik heb ze gedeukt en aan elkaar bevestigd en toen werd het de vleugel die ik voor ogen had. Hij was alleen nog zo metallic blauw van kleur. Ik besloot de vleugel in te tamponeren met witte verf. Het was nog zoeken hoe de vleugel op de rug moest zitten, met een afstandje los van het lijf, maar uit-

eindelijk kreeg ik hem met 3 schroeven vast. Toen ik vorig jaar wist dat ik deze expo kreeg heb ik hem tevoorschijn gehaald en toen ik keek vond ik dat hij beter moest kunnen bewegen. Nu was hij zo statisch. Immers, vliegen alleen is voor een Engel niet genoeg. Hij moet ook op aarde kunnen lopen. Toen heb ik er voeten op getekend. Daarna was ik tevreden vooral omdat in mijn atelier het licht boven om de vleugel heen begon te zinderen. Het is nu echt een rijzende verschijning geworden, vooral als hij een beetje in het licht staat. Een aardsengel.

Kansen vergroten met kunst- en cultuureducatie

Interview met Mijke Schoonmade

In Fragment maken we regelmatig kennis met een bijzondere bezoeker van het Depot. Deze keer is dat basisschoolleerkracht Mijke Schoonmade. Mijke geeft les aan groep 4 t/m 8 van POL de Bosrand, gevestigd op het AZC-terrein aan de Bosrandweg in Wageningen. Voor de zomer bezocht zij met haar leerlingen ons educatieprogramma in gebouw De Peppel. “Voor de kinderen van het AZC is het enorm verrijkend om op zo’n leuke en toegankelijke manier bezig te zijn met kunst.”

Barbara Slagman

Het was het tweede jaar dat Mijke haar klasje had ingeschreven voor het programma ‘Met de klas naar De Peppel’. “Voor onze leerlingen is het gratis aanbod van Het Depot echt geweldig”, aldus de enthousiaste juf Mijke. De Peppel ligt op loopafstand en alles is perfect georganiseerd, met professionele workshopdocenten van Het Depot. Ik vind het geweldig om de kinderen hier mee naartoe te nemen.”

Praten over kunst

Tijdens het twee uur durende programma maken de basisschoolleerlingen kennis met de expressieve houten beelden van Emile van der Kruk, waar er in De Peppel zo’n 100 van staan. De kinderen worden uitgedaagd om goed te kijken en onder woorden te brengen wat ze zien. Waar is het van gemaakt, welke kleuren zie je allemaal, wat herken je in het beeld, welke emotie past erbij? Mijke: “Mijn leerlingen hebben

allemaal verschillende achtergronden, leeftijden en ontwikkelingsniveaus. Wat ze gemeen hebben is dat ze de Nederlandse taal nog niet goed beheersen. Voor hen is dit programma dus - los van het plezier en de creatieve uitdaging - een fantastische extra kans om te oefenen met spreekvaardigheid en hun woordenschat uit te breiden.”

Kijken met je handen

Na de oefening in kijken en beschrijven, mogen de kinderen in

tweeallen geblinddoekt voelen aan een beeld dat ze nog niet hebben gezien. Ook hier worden ze met vragen op hun eigen niveau geholpen om hun ervaring onder woorden te brengen. In het tweede deel van het programma gaan de leerlingen zelf aan de slag, geïnspireerd door wat ze hebben gezien, gehoord en gevoeld. “Eerst gaan zij een portret tekenen met houtskool en daarna maken ze met klei een eigen beeldhouwwerk”, vertelt Mijke. “Die afwisseling maakt het voor alle kinderen

leuk om mee te doen. En dat iedereen met een heus kunstwerk naar huis gaat, is natuurlijk ook geweldig!”

De waarde van kunst en cultuur

Als leerkracht ziet Mijke hoe verrijkend het is voor kinderen dat zij in hun ontwikkeling iets meekrijgen van kunst en cultuur. “Kunst kan kinderen helpen de wereld op een andere manier te bekijken. Dat geldt natuurlijk voor alle kinderen, maar voor deze kinderen denk

ik dat het extra waardevol is. Hoe jong ze ook zijn, veel van hen hebben heftige dingen meegemaakt. Aan de hand van beeldende kunst of muziek praten over wat je ziet of voelt en zelf je creativiteit de vrije loop laten, kan die ervaringen en verhalen naar boven brengen. Dat kan pijnlijk zijn, maar voor de verwerking is het goed om niet alles te hoeven wegstoppen.”

Met de paplepel

Voor Mijke is het regelmatig een echte eyeopener om de kin-

deren bezig te zien tijdens de workshop. “In de drukke setting van de klas kom ik nooit alles van een kind te weten. Door ze te observeren tijdens de workshop zie ik talenten of interesses die in de klas niet zo snel naar boven komen. Daar kan ik dan op school weer op voortborduren. Zo kwam ik door wat een Turkse leerling vertelde tijdens de workshop in De Peppel erachter dat haar beide ouders beeldend kunstenaar zijn. Kunst en dingen maken is haar dus met de paplepel ingegoten en

nu ik dat weet, daag ik haar ook op school meer uit op dat vlak.”

Kansen van kinderen vergroten

Het educatieprogramma van Het Depot maakt volgens Mijke duidelijk dat elk individu met andere ogen naar kunstwerken kijkt; ingegeven door cultuur, achtergrond en ervaringen. “Iedereen ziet er wat anders in, elke leerling haalt er wat anders uit en als ze zelf aan de slag gaan, stoppen ze er ook allemaal iets anders in. Dat is juist wat het zo

mooi en bijzonder maakt. Zo’n workshop brengt niet alleen verhalen, maar ook onvermoeide talenten en interesses naar boven. En wie weet wat voor nieuwe toekomstmogelijkheden dat een kind kan bieden... Alles wat de kansen van mijn kinderen in deze maatschappij kan vergroten, is wat mij betreft super waardevol!”

Nieuws uit de winkel

Vergeet bij uw bezoek aan Het Depot niet ook een bezoekje te brengen aan onze winkel. Hier vindt u prachtige kunstboeken, kaarten van de beelden in onze collectie, kinderartikelen, sieraden en meer. We geven u graag een inkijkje in ons assortiment; ook voor de thematentoonstelling KERAMIEK is er weer moois in de winkel te vinden.

Zeep van Nesti Dante

Nesti Dante zeep wordt op ambachtelijke wijze en met veel zorg en liefde vervaardigd in het Italiaanse Florence. De kwalitatief hoogwaardige zeep bevat 100% natuurlijke ingrediënten, afkomstig uit de heuvels van Toscane. Ieder stuk Nesti Dante zeep wordt individueel en met de hand verpakt in luxueus Florentijns papier dat geïnspireerd is op de prachtige schilderijen uit de Renaissance periode. De zepen van Nesti Dante zijn € 5,79 (250 gr), € 4,25 (150 gr)

Een Pan, Plaat, Planeet, Anna Jones
Verkozen tot een van de 10 ‘Beste Kookboeken Aller Tijden’ door de luisteraars van Etenstijd!, de razend populaire podcast van Yvette van Boven en Teun van de Keuken. In *Een Pan, Plaat, Planeet* laat Anna Jones je zien hoe je gerechten maakt die goed zijn voor jou, je portemonnee en voor de planeet. Het boek is opgedeeld in vier hoofdstukken (Kookpan / Koekenpan / Bakplaat / Snel), met ruim 150 recepten voor goedgevulde bakplaten, eenpansmaaltijden en supersnelle doordeweekse diners. Met gerechten als Perzische noedelsoep, Koreaanse pannenkoeken met wortel en sesam, Afrikaanse pindastoofpot, gebakken dahl met zoete aardappel en tamarinde en gekarameliseerde uientaart met halloumi, munt en citroen. ISBN 9789464040432, 336 pagina’s, Prijs: € 34,99

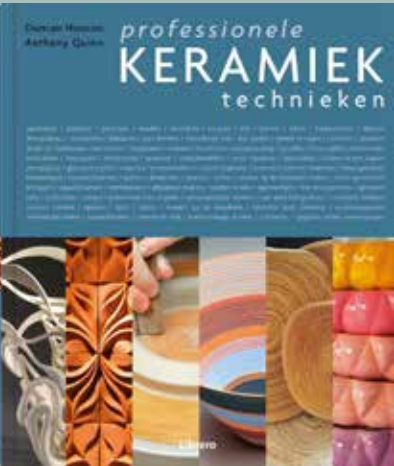
Dendroïsm: Verhalen van het hout Jan Bom

Dendroïsm: Verhalen van het hout onthult de verborgen schoonheid van hout. Aan de hand van bijzondere kunstwerken en inspirerende verhalen laat Jan Bom zien hoe de natuurlijke structuren en patronen van hout de basis vormen voor verrassende creaties. Een prachtig boek voor iedereen die houdt van kunst, natuur en ambacht. Het boek is tweetalig, met Engelse en met Nederlandse teksten. Dendroïsm is gedrukt in een exclusieve eerste kleine oplage, genummerd en gesig-neerd. Het Depot is een van de weinige verkooppunten van dit bijzondere boek. ISBN 978 90 9041 801, 51 pagina’s, Het boek *Dendroïsm* is €15,-

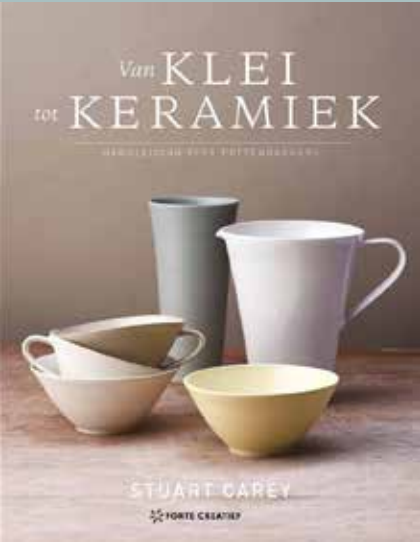
Professionele keramiektechnieken Duncan Hooson

Dit allesomvattende, ambitieuze handboek voor keramisten bevat een schat aan informatie. Het is een onmisbaar naslagwerk voor zowel de beginnende pottenbak-ker die het vak nog moet leren als de professional. *Professionele keramiektechnieken* begint met een uitvoerige uiteenzetting over het basismateriaal klei, de diverse soorten en hun toepassingsmogelijkheden. Daarna volgt een uitgebreide lijst met gereedschappen en apparaten van eenvoudig handgereedschap tot geavanceerde machines. In een apart hoofdstuk worden de ovens en de specifieke baktechnieken besproken, van het bakken in betrouwbare en gecontroleerde elektrische ovens tot het experimenteren met processen als stoken met zaagsel. Behalve technische kennis is er ook veel praktische informatie. Aan bod komen alle vormgevingstechnie-ken, van het maken van handvormen, tot het draaien met de draaischijf, het gieten met klei en het gebruik van CAD. Er wordt uitvoerig stilgestaan bij het gebruik van engobe, zeefdrukken of polijsttechnieken. En naast de vele toepassingsmogelijkhe-den van glazuur worden ook de samenstellingen, glazuurrecepten en methodes be-handeld. Al deze onderwerpen worden tot in detail besproken en toegelicht aan de hand van foto’s. Tot slot vormen de voorbeelden van spraakmakende kunstobjecten, gemaakt door keramisten van over de hele wereld, hierop een prachtige aanvulling. ISBN 978908998225401, 320 pagina’s, Prijs: € 39,99

Van Klei tot Keramiek, Stuart Carey

Van klei tot keramiek is hét handboek voor iedereen die met keramiek werkt, van beginnende tot professionele keramis-ten. In dit boek neemt Stuart Carey u mee langs alle fases van het pottenbakproces. U leert begrijpen hoe klei werkt, ontdekt de fijne kneepjes van het werken met de draaischijf en krijgt tips over hoe u werk kunt afwerken en glazuren. In dit boek vindt u eenvoudige stap-voor-stapinstructies, heldere foto’s en nuttige tips en trucs. ISBN 9789462502260, 160 pagina’s, Prijs: € 22,50

Beeldengalerij Het Depot

Stichting Het Depot

Het Depot biedt beeldhouwers een opstap of een steuntje in de rug zodat ze zich verder kunnen ontplooien. Omdat het ons om mensen gaat, richten we ons op sculpturen van torsen en fragmenten van het menselijk lichaam. Het Depot staat open voor iedereen: van museum- en galeriepubliek tot gezinnen, kinderen, studenten, mensen met een beperking of mensen die niet zo gemakkelijk of niet zo vaak naar kunst kunnen of komen kijken. Iedereen is welkom en daarom is de toegang gratis. Verder mogen vrijwel alle beelden aangeraakt worden en zijn alle gebouwen rolstoeltoegankelijk.

Het Depot is van mensen voor mensen. Het biedt binnen een museale omgeving, op meerdere locaties, wisselende tentoonstellingen over hedendaagse beeldhouwkunst. Het geheel ligt binnen de arboreta De Dreijen en Hinkeloord. Volop natuur, volop fascinerende architectuur en ons restaurant Linnaeus met volop groentespecialiteiten.

Activiteiten

- Stichting Het Depot ontwikkelt onder meer de volgende activiteiten:
- Tentoonstellingen van hedendaagse beeldhouwkunst van torsen en fragmenten van het menselijk lichaam
 - Permanente tentoonstellingen van het werk van Eja Siepman van den Berg en Emile van der Kruk
 - Rondleidingen
 - Concerten en andere activiteiten rondom beeldhouwkunst en het menselijk lichaam
 - Educatieve programma's over beeldhouwkunst en natuur voor schoolklassen
 - Aankopen van werk van en geven van opdrachten aan hedendaagse beeldhouwers
 - Uitgeven van monografieën van en verstrekken van beurzen aan beeldhouwers
 - Uitgeven van het tijdschrift Fragment

Locaties

Beeldengalerij Het Depot is gevestigd op drie locaties, met elkaar verbonden door Arboretum De Dreijen en Arboretum Hinkeloord. Deze arboreta horen bij Het Depot.

Beeldengalerij Het Depot

Arboretumlaan 4, 6703 BD Wageningen

- Uitgebreide vaste collectie
- Wisselende tentoonstellingen
- Tentoonstelling over de arboreta
- Concerten en andere activiteiten
- Winkel
- Restaurant Linnaeus

Villa Hinkeloord

Generaal Foulkesweg 64, 6703 BV Wageningen

- Permanente tentoonstelling van het werk van Eja Siepman van den Berg
- Wisselende solotentoonstellingen

Gebouw De Peppel

Arboretumlaan 4, 6703 BD Wageningen

- Permanente tentoonstelling met het werk van Emile van der Kruk
- Educatiecentrum voor beeldhouwkunst en natuur. Alleen geopend voor scholen, na overleg

Contact

T 0031 (0)317 467 720

E beeldengalerij@hetdepot.nl

Openingstijden Beeldengalerij Het Depot

Open:

- Van donderdag tot en met zondag, van 11.00 tot 17.00 uur.
- en op eerste en tweede paasdag, Hemelvaartsdag en op eerste en tweede pinksterdag.

Gesloten:

- op Koningsdag, op 5 mei en een aantal dagen rond kerst en oud en nieuw (zie www.hetdepot.nl).

Openingstijden en ingangen arboreta

Dagelijks geopend van 10.00 tot 17.00 uur.

- Arboretum De Dreijen (ingangen aan de Arboretumlaan 4 en tegenover Villa Hinkeloord)
- Arboretum Hinkeloord (ingang bij Villa Hinkeloord)

Rondleidingen en groepsbezoeken

Reguliere rondleidingen Beeldengalerij Het Depot (1 uur)

op donderdag, vrijdag, zaterdag en zondag om 11.30 en 14.30 uur. Maximale groepsgrootte 15 personen, € 7,50 p.p.

Slow art rondleiding (1,5 uur)

Elke laatste donderdag van de maand om 14.30 uur. Maximale groepsgrootte 10 personen (minimaal 3 personen), € 10,00 p.p.

Interactieve rondleiding in gebouw De Peppel (2,5 uur)

Elke eerste donderdag van de maand om 14.00 uur. Voor 3 tot 8 personen, € 15,00 p.p.

Rondleiding Arboretum De Dreijen (1,5 uur)

Op donderdag in de even weken van het jaar van 13.30 - 15.00 uur. Maximaal 15 personen, € 7,50 p.p.

Rondleidingen voor blinden, slechtzienden, rolstoelgebruikers en mensen met lichte dementie zijn in groepjes van maximaal vier personen mogelijk op donderdag en vrijdag om 11.30 uur. Per persoon is een begeleider en/of assistentiehond toegestaan. Deelname aan de rondleiding is voor begeleiders gratis. Individueel aanmelden voor een rondleiding is ook mogelijk.

Reserveren voor een rondleiding of een groepsbezoek is noodzakelijk en kan via de website of per e-mail (zie www.hetdepot.nl).

Huisregels

Jassen en tassen kunt u kwijt in onze garderobe of in een kluisje.

Niet toegestaan:

- Honden of andere huisdieren, met uitzondering van assistentiehonden, in de vestigingen van Het Depot en in de arboreta
- Roken in alle vestigingen van Het Depot
- Bellen met mobiele telefoon
- Nuttigen van zelf meegebrachte consumpties
- Fotograferen voor commercieel gebruik

Fragment

Fragment is ons tweemaal per jaar magazine. Wanneer u het actuele nummer van Fragment (€ 9,95) koopt en uw contactgegevens doorgeeft, krijgt u toekomstige nummers gratis toegezonden. Dat kan bij uw bezoek en via onze website.

Winkel & uitgaven van Het Depot

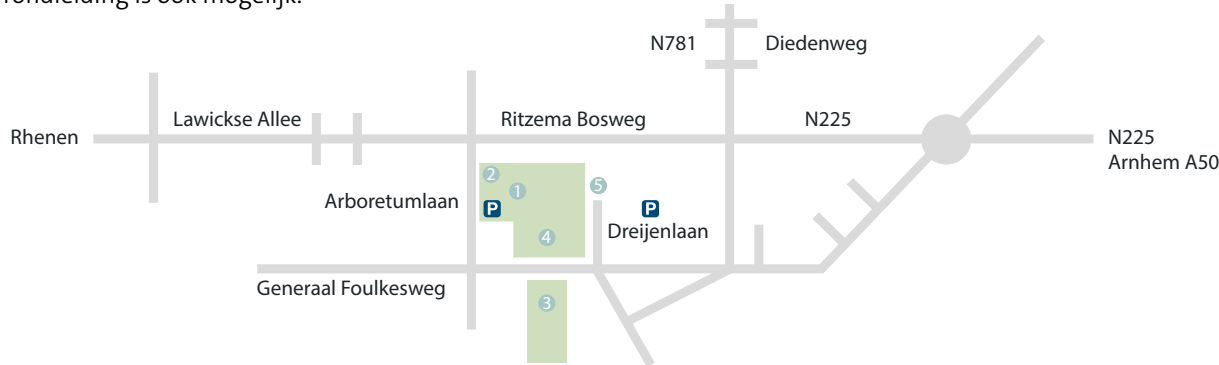
In Fragment ziet u bij sommige artikelen een afbeelding van een catalogus, een monografie of een andere uitgave van Beeldengalerij Het Depot. U kunt deze kopen in onze winkel zo lang de voorraad strekt. Als u een uitgave per post wilt ontvangen, kunt u deze via onze website bestellen of een e-mail sturen naar winkel@hetdepot.nl.

Restaurant Linnaeus

Ons restaurant Linnaeus heeft een eerlijke keuken in een heerlijke omgeving. We koken vegetarisch en veganistisch met lokale seizoensproducten. Openingstijden en informatie over reserveringen vindt u op onze website onder de knop 'Restaurant'.

- 1 **P** Beeldengalerij Het Depot / Parkeerplaats hoofdingang Arboretumlaan 4
- 2 Het Depot locatie Gebouw De Peppel Arboretumlaan 4
- 3 Het Depot locatie Villa Hinkeloord Generaal Foulkesweg 64
- 4 Arboretum De Dreijen Ingangen Arboretumlaan 4 en tegenover Villa Hinkeloord
- 5 **P** Parkeerplaats Dreijenlaan

Stichting Utopa

De Stichting Utopa ontleent haar naam aan de Topa-Groep. Een groep ondernemingen die werkzaam is op het gebied van transportverpakken, met accenten op handel, productie, technologie, onderzoek en nascholing. De stichting werd in 1988 opgericht en bezit vanaf dat jaar alle aandelen van de Topa-Groep. De inkomsten van de stichting bestaan onder andere uit de dividenden die de stichting op dit aandelenbezit ontvangt. Hoezeer de Stichting Utopa en de Topa-Groep door de eigendomsverhouding ook met elkaar zijn verbonden, de commerciële zeggenschap over de Topa-Groep berust niet bij de stichting. De samenhang tussen de Stichting Utopa en de Topa-Groep is als bij een munt: twee zijden die elkaar niet zien maar toch bij elkaar horen. Twee verschillende gezichten die samen een eenheid vormen.

Een visie

De belangrijkste beweegreden van de toenmalige eigenaar van de Topa-Groep, Loek Dijkman, om zijn bezit in de Stichting Utopa onder te brengen was zijn visie dat de onderneming een rol in haar omgeving vervult die verder gaat dan het verschaffen van werk en het maken van winst. De gedachte hierbij is dat de onderneming haar “overwinst” niet aan aandeelhouders uitkeert maar aan haar omgeving waaraan zij haar bestaansrecht ontleent. De winst wordt aangewend voor het algemeen nut (ANBI).

De geschiedenis herhaalt zich

De constructie om het vermogen van een onderneming in een stichting onder te brengen en ook het idee dat er aan ten grondslag ligt, is niet nieuw. Al in 1889 richtte Ernst Abbe in Duitsland in Jena de Carl Zeiss Stiftung op. Voor Abbe gold zijn persoonlijke overtuiging dat “ondernemingseigen-

dom aan strengere ethische maatstaven dient te voldoen en als openbaar goed wordt behandeld, voor zover dat uitgaat boven de maatstaf van een passend loon voor werk”. In ons eigen land bestonden rond 1900 utopische bewegingen rond Frederik van Eeden en Nescio. Bij de Van Leer-Groep, eveneens een verpakkingsbedrijf, werd in 1972 het ondernemingsvermogen ten behoeve van ideële doeleinden in een stichting ondergebracht.

Statutaire doelstelling

De statutaire doelstelling van de Stichting Utopa is: Het actualiseren en stimuleren van creatieve talenten van mensen, daar waar de aanleg van enkelingen, om welke reden dan ook, geen kans krijgt. Onze samenleving legt zwaar de nadruk op bepaalde waarden, maar plaatst daardoor andere in de schaduw. De stichting stelt zich ten doel een bijdrage te leveren aan het compenseren van deze onevenwichtigheden. Omdat de waarden die de samenleving benadrukt aan periodieke veranderingen onderhevig zijn, actualiseert de stichting haar aandachtsgebieden voortdurend. De geschiedenis leert dat bij het nemen van beslissingen economische argumenten vaak de doorslag geven. Achteraf blijkt dat die argumenten soms eenzijdig, discutabel of zelfs onjuist zijn. De stichting wil met de haar ter beschikking staande middelen deze eenzijdige waardenbeoordeling enigszins compenseren en als katalysator fungeren in een beoogd veranderingsproces. Tegelijkertijd wil de stichting de betrekkelijkheid van ons tegenwoordige bestel benadrukken zonder direct een beter (utopisch) alternatief voorhanden te hebben.

Een utopie

De naam van de Stichting Utopa past

wonderwel binnen de Topa-Groep. Deze naam roept natuurlijk ook associaties op met Utopia, het in 1516 door Thomas More gepubliceerde boek waarin hij een volmaakt gelukkige staat beschreef. Een utopie..... Na Thomas More volgden er nog vele utopisten, ook in Nederland. Ondanks de verschillen van inhoud hadden alle utopieën door de eeuwen heen betrekking op de relatie van de mens tot zijn omgeving, op de verhouding van mens tot mens, van de mens tot de natuur en van de mens tot zijn werk. In het perspectief van deze verhoudingen is de Stichting Utopa werkzaam waarbij het historisch besef steeds een terugkerend element is. Binnen verschillende aandachtsgebieden kiest de stichting voortdurend segmenten die extra aandacht en ondersteuning behoeven. Waar mogelijk ondersteunt de stichting educatieve activiteiten die een verband hebben met de geselecteerde aandachtsgebieden.

Stichting Utopa, Leiden

www.utopa.nl

Kenniscentrum Psychologie en

Economisch Gedrag, Leiden

www.kcpeg.nl

Beeldengalerij Het Depot,

Wageningen

www.hetdepot.nl

Orgelpark, Amsterdam

www.orgelpark.nl

Utopa-Weeshuis, Leiden

www.utopa-weeshuis.nl

Leidse Salon, Leiden

www.leidssalon.nl

Vrouwenrechtswinkel Leiden, Leiden

www.vrwleiden.nl

Colofon

Fragment | tijdschrift van Beeldengalerij Het Depot

Nummer 29 | najaar 2026

Fragment verschijnt tweemaal per jaar, in augustus (over de evenementen in Het Depot in najaar en winter, dus van augustus tot en met februari) en in februari (voorjaar en zomer, dus van februari tot en met augustus). Fragment brengt achtergrondinformatie bij de tentoonstellingen, evenementen en andere activiteiten die in Het Depot plaatsvinden.

Vormgeving

Stichting Utopa

Druk

EasyPrint, Nieuw-Vennep

Eindredactie en tekstcorrectie

Stichting Utopa

Fotografie/afbeeldingen

Sifra Kock pag. 5, 6, 64, 65, 71, 72, 73, 74 , Illustratie Martien van den Hoek pag. 8-9, LNDW Studio pag. 14, 15, 57, Karel Spierdijk 42-43, Foppe Schut 5, 7, 45, overige fotografie archief Beeldengalerij Het Depot. De redactie heeft geprobeerd van alle afbeeldingen de rechthebbenden te achterhalen. Niet in alle gevallen is dat gelukt. Wie kan aantonen recht te hebben op een of meer afbeeldingen in dit nummer zonder door de redactie te zijn benaderd, wordt verzocht zich bij de redactie te melden.

Uitgever

Stichting Het Depot
Arboretumlaan 4
6703 BD Wageningen

ISSN

1875-1679

